

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos pekt sor egyszer 20 fl.
minden következőnél 16 fillér.

Ryfttér pekt sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 837.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, február 9.

Mai számunk főbb közleményei:

Károlyi Gyula gróf bucsuja.
Függetlenségek a Khuen-kormány kinevezéséről.
Kezdődik a harc.
Kossuth Ferenc válasza
Eladta a leányát.
A farsang lelke.
A Haverda-pör tárgyalása.
Tarkaságok.

A Khuen-kormány
és a törvényhatóság.

Arad, február 8.

Huszonnégy óra alatt tehát el kell dölnie annak: tudomásul veszi-e Arad város törvényhatósága, hogy Khuen-Héderváry van, él és hogy ezidőszereint ő Magyarország miniszterelnöke. Azaz, hogy ez már eldőlt. Ha ettől függne a Héderváry-kormány sorsa, akkor már elő lenne jegyezve az örökkévalóságra, vagy legalább egy pár esztendő uralkodására. A közgyűlés tudomásul veszi a leiratot. Ebben nincs nézetkülömbőség. Csak arról készül vita, hogy ezt a tudomásulvételt bizalmatlansági határozattal toldják meg, vagy sem.

A törvényhatóságban szabad tere van a politikai vélemények nyilvánításának s aki bizalmatlanságot javasol a kormány nyal szemben, annak nézete ép annyira tiszteletreméltó, mint azé, aki elegendőnek tartja az egyszerű tudomásulvételt. Mégis, vannak nézőpontok és igazságok, ame-

lyek a politikai álláspont érintetlenül hagyása mellett is a meg nem toldott tudomásulvételt teszik ajánlatossá.

A politikai helyzet igazi megoldása az lenne, ha Tisza István állana az ügyek és a kormány élére. Ezt nemcsak Andrassy Gyula tartja jónak, de ez az egy mód az, amely össze tudná hozni azokat a politikusokat, akik együttvéve a kormányt támogató, rendet teremtő és biztosító többséget meg tudnák teremteni. Az ország közvéleményének igen nagy, — s elmondható: tulnyomó — része óhajtja, von-szolja, sürgeti Tiszát, hogy a maga hatalmas egyéniségével, politikai súlyával, tehetségével a vezéri helyre álljon és maga mellé szólítsa azokat, akik Khuen-Héderváryhoz nem akarnak és talán nem is fognak közeledni.

Nem tudjuk, hogy Tisza István e vállalkozása kibékítene-e azokat, akik ma a bizalmatlansági indítványt pártolják: azonban kétségtelen, hogy a melyik percben ez megtörténne, a válság sorsa el lenne döntve. Ma azonban erre a rokonszenvesebb, erre a biztos sikert jelentő megoldásra nincs mód, s akik Tisza István határozott, kertelést nem kereső egyéniségét ismerik, azoknak látatlanban is tisztelni kell az okokat, amelyek miatt ő közkatona kíván maradni.

Itt van tehát a Khuen-Héderváry-kormány, a melynek végeredményében nem lehet más célja, mint hogy

az ügyek gazdátlanul ne maradjanak és hogy az a végleges kibontakozást előkészítse. Az, hogy az országnak többség nélküli kormánya van, az megszavazott költségvetés nélkül dolgozik, magában is súlyossá teszi a helyzetet. De könnyebb lenne-e az állapot, ha a törvényhatóságok a kormánynak sorra bizalmatlanságot szavaznának? Megakaszthatná-e a kormány cselekvését, közelebb hozhatná-e, siettetné-e az alkotmányos kormányzás idejét? Nem. Akármennyire becsüljük a törvényhatóságok jelentőségét, állásfoglalásuk súlyát, de az adott helyzetben ez nem jelentene egyebet, minthogy a törvényhatóságok haragszanak.

Lehet-e szó ilyen egyöntetű állásfoglalásról? A törvényhatóságok nagy része, még Pestvármegye is, tudomásul vette a kormány levelét. Arad városára se várhat egyéb. Még ha nem is gondolunk arra, hogy Aradnak, százféle bajai és gondjai között, még ennek a kormánynak jóakaratára is szüksége van, — a béke, a nyugodt állapotok iránt való vágy is az ily határozatot teszi kívánatossá. Ebben a vágyban pedig egyesülnek minden politikai hiten levők.

Ha az elvek megkívánják: nyilatkozzanak meg a bizalmatlansági indítvány hibeinek deklarációi. De a vita, a mely ebből kiindulhat, ne kövesse a régi idők példáját, tenorját. Se az egyik, se a másik oldalon ne

Öngyilkosság után.

Irta: Horkay Elemér.

Mintha nem is az Élet, hanem valami borongós Gorkij-szenéria lett volna, olyan erőszakosan furakodtak bele a kora reggeli, téli ködbe a hatóság emberei. Az egyik mentő még ásitva törülgette ki szemeiből az álmot, aztán rosszkedvűen pipára gyújtva odatámaszkodott az éhes torokkal prédáját leső hullaszállító-kocsi széléhez, mely szinte sebet vágott az olmos ködbe. A rendőrfogalmazó, akit egy elég nyugtalan éj után, pompás reggeli álmából zavartak fel, fázékonyan, dideregve hajította fel a köpenyge gallérját és sietve jött lefelé a déposón, aztán a kapu elé érve, odakialtotta a mentőknek:

— Nem bencoljuk. Itt marad! Maguk elmehetnek! ...

Odafent ezalatt a sápadt, ónszinnel borított arcu hulla előtt egy riadt képű, könytelen szemű asszony állt. Az a mélységes fájdalom, mely a lelkében dult, oda volt fagyva az arcára, de könyei már nem voltak. Még akkor sem sirta el magát, amikor kora reggel azzal riasztották fel, hogy ő agyonlőtte magát. Hirtelen kendőt kapott a fejére, aztán elindult hozzá, ide, ebbe a szomorú házba. Azok, akik törvényes alapon valami jogot formáltak ehhez az átlótt koponyájú halotthoz, mint az Atok inkarnációjára néztek rá. De mit bánta ő? Halálos fáradtan esett bele egy rozoga támlás-

székbe, aztán remegő kézzel bontotta fel a levelet, melyet gyűlölettel löktek eléje, hogy neki szól. Olyan nyugodt, határozott volt a levél írása, mint az, akinek abba az örökké gondolkodó agyvelejébe furódott az az ostoba golyó; olyan friss volt az írása, mintha csak ő lett volna előtte, hogy szóval mondja el mindazt, ami ebben a levélben írva áll, csak azért, mert tán így minden szava könnyebben a szívéhez férkőzik.

... Álmom! — így kezdődött a szomorú levél — úgy szeretnék most selymesen, lágyan, gügyögve szólni hozzád, mint a gyermekhez szokás. Puhán két kezem közé fognám bájos fejcskédet, hogy enyhébbé tehessem azt a nagy, nagy fájdalmat, melyet én okoztam Neked, akinek pedig minden vágya volt: életed utját tövistelen rózsákkal hinteni tele. Ne nézz rám ezekkel a vádló szemekkel, hiszen kiolvassam belőle a zokogó kérdést, hogy miért hagytalak el ilyen hűtlenül? Nem tudom. Hát tudtam én valaha, hogy mit, miért teszek? Rabja voltam örökké a magam lelkivilágának, csak érzelmeimnek éltem és ha belém markolt valami nagy, hatalmas, édes, boldogító érzés, akkor mindent lábbal tiportam, ami utamba akadt, csak hogy ennek az egyetlen érzésnek élhessek!

Ilyen nagy, hatalmas, édes, boldogító volt a Hozzád való szerelmem is. Te másé voltál és másé voltam én is, de sohasem gondoltam arra, hogy azok az emberek, kik a maguk hétköznapi, profán érzelmi világukkal oly mé-

lyen alattunk állottak, fel merészkedjenek abba a szédületes magasságba, ahol a mi lelkeink ölelkeztek. A megszólás szekeének sivitó kerekrei tengelyig súlyedtek a rágalmak sarában, melynek szennye fel-felfröccsent a Te örökké úgy álltál lelkem oltárának szentélyében, mint szerelmünk töviskoszorus Madonnája. Napjaimnak egyetlen boldog időszaka a bűvös éjszákak voltak, amelyekben nyitott szemmel is Rólad álmodtam. Lázasan lüktető aggyal megálmodtam azt a csodás paradicsomot, amely buja növényzetének lágy illatával ölel át bennünket, kiken kívül senki sincs a földi édenben. Csak mi vagyunk ketten, kik egymásért élünk. Egy egy ilyen bűvös álom után, ha riadót fújt ágyam mellett az ébredés, lelkem mélyén kínos undorral léptem az emberek közé. Ugy éreztem magam, mint akit meztelen kor-bácsolnak végig az utcán, azt hittem, hogy a gondolataimba látnak, hogy Téged szennyez-nek be a maguk mérges nyálukkal, ha közelembre engedem őket. Aztán ahogy a Te képed egyre mélyebben gyökeret vert a lelkem-ben, már nappal is csak Rád gondoltam, mint aki nehezen szerzett drága kincseket rejtet, riadtan menekültem az emberek elől, nehogy arcotról olvassák le lángoló szerelmem omészító tűzét. De nem az emberek jöttek! Ahogy boldog titkolódzással rőttem az élet tövises utait, tán éppen azokban a pillanatokban, amikor lágy mosolyt varázsolt ajkaimra egy káprázatos ábránd, durván mellbevágott az Erkölc. Rózsás reményekkel, bi-

törjön ki a türelmetlenség, s ne jusson kifejezésre az az elfogultság, a mely csak a maga véleményét tartja a hazafisággal egybeférőnek. S a vitát kövesse az a határozat, a melyet a higgadt megfontolás, a célszerűség és az előttünk járók példája ajánl: hogy Arad törvényhatósága minden politikai manifesztáció nélkül vegye tudomásul a kormány leiratát s azután folytassa, zavar és hátramaradt indulatok nélkül igazi hivatását: a városi ügyek intézését. Ezeknél már verekedhetünk!

Károlyi Gyula gróf bucsuja.

Elismerés a távozó főispánnak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 8.

A hivatalos lap a napokban közölte, *Khuen-Héderváry* gróf belügyminiszter pedig ma leiratban tudatta, hogy a király *Károlyi Gyula* gróf főispánt saját kérelmére felmentette Aradváros főispáni állásától.

A tanács a törvényhatósági bizottság holnapi ülésén jelenti be a nevezetes eseményt. Bemutatja egyszersmind azt a meleghangú bucsuit is, melyet a távozó főispán küldött a törvényhatóságnak. *Károlyi* gróf személyét jellemző szerénységgel mindazt az eredményt, melyet hivatalos működése alatt a város ügyei körül elért, annak a zavartalan együttműködésnek tulajdonítja, mely a törvényhatóság, a tisztviselői kar és közte élt.

— Közel négy éve annak, — írja a főispán — hogy hivatalos állásomat elfoglaltam és Arad város közönsége által kitüntető módon és előlegezett bizalommal fogadtattam. Azon ténnyel, hogy jóakaratu támogatásukat és bizalmukat mostanáig teljes mértékben tapasztaltam, azon hitet meritem, hogy hivatalos működésem alatt a város érdekeivel és kívánságaival összeütközésbe nem jutottam. Főispáni állásomtól való megválásom alkalmával ki kell, hogy fejezzem köszönetemet és hálámat azon támogatásért és segítségért, melyet a tekintetes törvényhatósági bizottság, a város polgármestere és egész tisztikara részéről tapasztaltam. Ezen

zalommal telve haladtam tovább, amikor váratlanul, mint rémes kíséret odatoppant az orrom elé a Becsület.

Bujdosva kerültem az embereket, menekültem lelkem kinsével és imádságos kultuszt üzttem. Veled, ember nem laktam, kietlen tájakon, de arint a természet ólén haladva, az országúton az első szekér rohogott el mellettem, rajta ült egy újabb kísértő rém: a Kötelesség! ... Oh! Pedig de gyűlölöm ezt a maláriás tájakon termett, három hazug fantomot, amelyekből a bűn fertőjében tobzódó emberek bálványt faragtak maguknak, melynek lépcső alá egymás szeme elől rejtegetik a maguk bűneit! ... A magam boldog álmainak paroxizmusában egy sápadt, holdvilágos éjszakán, tulcsapongott a fantáziám. Tán nagyon boldog akartam lenni egyszer ... utoljára. Gondolataim ezerszínben pompázó, tarka réjtén haladva, egy bársonyos kis bölcső mellett állapodtam meg, amelyből édes mosolylyal, halk gügyögéssel a Te arcod törékeny, puha mása bámult reám megkapó öntudatlansággal. Megálmodtam a mi szenvedéssel, csóktan szerelmünk epedve vágyott gyümölcsét! És lásd! Ezért a nagy, tiszta eszményért, ezért a meg nem született gyermekért kell nekem meghalnom! Ami engem illet, szerelmem titáni erejével szembe merek szállani a világ minden galádságával, van erőm, hogy Tegeid is megvédjelek a gazok minden cudarsága ellen, de nincs erőm végigélni, hogy közprédává dobva, szemem láttára marják szét a rágalom ocsmány bestiái azt az ártatlan

támogatás tette könnyűvé hivataloskodásomat és ha valami csekély eredményt működésem fölmutathat, úgy ezt csakis ezen jóakaratu támogatásnak köszönhetem.

Mindig hálával fogok visszaemlékezni azon magatartásra, amit Arad város közönsége és tisztviselői velem szemben tanúsítottak és azon emlékekkel távozom helyemről, hogy hivataloskodásom alatt a sikeres működéshez kívántató egyetértést és kölcsönös bizalmat semmi sem zavarta meg.

Kérem a tekintetes törvényhatósági bizottságot, hogy tartsanak meg továbbra is jóakarataiban.

Arad, 1910. február 8.

Károlyi.

A tanács a miniszter leiratát azzal a javaslatlal terjeszti be, hogy a midőn *Károlyi Gyula* grófnak a főispáni állásától való távozását sajnálattal tudomásul veszi, egyúttal úgyis mint a törvényhatósági bizottság elnöke s mint hivatalnok által a közszolgálatban s különösen a város érdekében kifejtett munkásságával, részrehajlatlanságával és pártatlan igazságosságával szerzett elévülhetlen érdemeit jegyzőkönyvileg örökítse meg a közgyűlés, rokonszenve, szeretete és soha nem szűnő tiszteletének adjon kifejezést azon kérelem kapcsán, hogy kiváló tehetségét és hathatós befolyását Arad javára a jövőben is érvényesíteni kegyeskedjék.

Javasolja továbbá, hogy a távozó főispán areképét a közgyűlés a terem részére festesse meg, annak megrendelésével a polgármestert bizza meg.

A kormány bemutatkozása Arad közgyűlésén. A törvényhatósági bizottság holnapi közgyűlésének jelenti be a tanács, hogy *Khuen-Héderváry* gróf miniszterelnök leiratilag tudatta a kormány kinevezését és hivatalfoglalását és hogy a törvényhatóság támogatását kéri. A tanács azt javasolja, hogy a közgyűlés vegye tudomásul a leiratot.

Főispánok felmentése. Fővárosi tudósítónk jelenti: A hivatalos lap holnapi száma közölni fogja, hogy a király *Kállay Ubul* Csikvármegye, *Gyapay Pál* Esztergommegye, *Veszprémy Zoltán* Hajdúmegye és Debrecen, *Almássy Imre* gróf Jásznagykunszabolnokmegye, *Fialka Károly* Krassószörénymegye, ifju *Ugron*

lányt, melynek ma még teste sincs, de lelkemben máris, a mi egybeforrt énünk egy darabja! ...

Rossz voltam? Gonosz, önző? Igazad van! Ne is sirass, ne hullasd szép szemed egyetlen könnyét sem egy bomlott agyvelejű rajongóért, aki nem tudta túlélni, hogy szerelme tiszta, imádatlalt teli: nem erre a világra való volt! ... Csak egyet őriz meg emlékül: azt, hogy nagyon szerettelek! ... Bocsánatot nem kérek Tőled, gyilkosának pedig, ha van tulvilág — mint kísértet fonom, esontos ujjaim a torkuk köré, hogy ne tudjanak többé hazug bálványok előtt bűnös imákat mondani! ...

Az asszony lassan, fájdalmasan emelkedett fel a rozoga karosszékből, tántorgó léptekkel indult a halott ember felé. Kisimította a hullavéres homlokából a csapzott hajfürtöket, aztán mintha valami duzzogó gyermeket vigasztalna, szeretettel mondta:

— Ne győtrődj Te szegény, szenvedő, rajongó! Aludj békén... Nem sírok... nem haragszom rád, még nem is neheztelek! ... Mi ketten örökké szeretni fogunk! Én meg a gyerekek... A mi gyerekek! ...

Büszkén, felemelt fejjel ment ki a halottas bázából, aztán az ő alakja is belefurakodott a túlelvélő fagyott reggeli ködbe.

...Elindult az Élet kálváriás útján! ...

Gábor Ugoesamegye és Marosvásárhely, *Falusy Árpád* Szatmárvármegye és Szatmárnémeti, *Bottka Béla* Torontálmegye, *Smialovszky Valér* Trencsén vármegye és *Ambrozovics Lajos* Baja törvényhatóságának főispánjait, hivatali állásuktól felmentette.

Függetlenségek a Khuen-kormány kinevezéséről.

Értekezlet az aradi városházán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 8.

Müller Károly, Aradváros országgyűlési képviselője és törvényhatósági bizottsági tag ma délután öt órára értekezletet hívott egybe. A törvényhatósági bizottság Justh-párti tagjait hívta meg, hogy a holnapi közgyűlésen napirendre tűzött kormánybemutató leirattal szemben állást foglaljanak. Az értekezleten *Müller Károly* és *Nagy Sándor* dr. országgyűlési képviselők, *Müller Gyula*, *Blaskovits Antal*, *Magyari Ferenc*, *Szudy Elemér* és *Sófalvi György* törvényhatósági bizottsági tagok jelentek meg.

Müller Károly azzal indokolta meg, hogy ő, mint a függetlenségi párt elnöke összehívta az értekezletet, hogy inparlamentáris az a kormány, melynek bemutatkozó leiratát tárgyalja holnap a közgyűlés és ezért ő programjához hiven következetes akar maradni és bizalmatlanságát kívánja kifejezni. A leiratot tudomásul kell venni, de minthogy *Héderváry* gróf, a képviselőház bizalmatlansági szavazata után nem mondott le, a törvényhatóságoknak is kötelessége a bizalmatlanság dokumentálása. A következő indítványt fogja holnap benyújtani:

Mondja ki a törvényhatósági bizottság, hogy a *Khuen-kormány* kinevezéséről szóló leiratot tudomásul veszi, a kormány iránt azonban bizalmatlansággal viseltetik s azt nem támogatja.

— Ha a tanács javaslatát fogadná el a többség — jelentette ki *Müller* — akkor én azt megfelelbezem és a felelbeezést magának a miniszternek adom át.

Nagy Sándor dr. kijelentette, hogy ha esetleg felszólal a holnapi közgyűlésen, akkor rámutat arra, hogy a törvényhatósági bizottság nem képviseli a polgárság véleményét, ha opportunizmusból és a lezavaztatástól való félelemben nem foglal állást az alkotmányellenes kormánynyal szemben.

Magyari Ferenc jelezte, hogy ő, dacára sok évtizedes függetlenségi párti tagságának, a tanács javaslata mellett foglal állást. Ezt a tegnap *Müller* dr. elnökle mellett tartott értekezleten is bejelentette, mert abszolute nem látja a jogfeladást abban, ha a kritikát később gyakorolja, mikor arra mindig mód és alkalom kínálkozik. A tudomásul vétel ugyanis óriási többséget kap és nem akarom magamat kudarnak és lezavaztatásnak kitenni, — fejezte be beszédét *Magyari*.

Müller Károly kijelentette, hogy ezentul többször hívja össze a párttagokat értekezletre.

VÁROS ÉS MEGYE

A léghűtő tervek bíráló-bizottsága. A tanács ma tartott ülésén elhatározta, hogy a közgyűlés által a léghűtő tervek felülbírlására kiküldendő zsűribe: *Glück Károlyt*, *Barkó Ferencet*, *Virágh Lajos* főmérnököt és *Szántay Béla* bizottsági tagokat ajánlja a törvényhatóságnak. A zsűri elnökévé *Lócs Rezső* gazdasági tanácsost terjeszti elő a tanács. Az aradi építész és mérnök egyesület *Sármezey Endrét* és *Czinner Bélát* delegálta.

Kezdődik a harc.

Khuen kihallgatásának eredménye.

— Fővárosi tudósítónk telefonjelentése. —

Arad, február 8.

Héderváry gróf miniszterelnöknek a királynál történt mai kihallgatása a politikai harcok sorozatához nyitotta meg az utat. Héderváry az audiencia után olyan kijelentést tett, hogy a kormány erőlyesen nyúl a helyzet tisztázásához és Hieronyminek Iglón tett harcias kijelentései csak mutatónak szolgáltak a követendő haremódnak.

— Ezután mi másképpen beszélünk — mondta Khuen, — aki különben kijelentette, hogy a főispánok kinevezése a legközelebbi napokban megtörténik.

Egyébként a király nem fogadta el Andrassy grófnak Khuen útján tett ama propositióját, hogy Khuen álljon fölé és helyet engedje át Tisza Istvánnak. Khuen a helyén marad és intézi az új alakulásra vonatkozó ügyeket. Ezzel aztán az is kétségtelenné vált, hogy az alkotmánypárt nem fuzionál a most alakulandó új kormánypárttal. Khuen mai éles kijelentésének a Kossuth-pártban visszhangja támadt. Ott ma este Apponyi Albert kijelentette, hogy a függetlenségi párt is más hangon beszél, ha a miniszterelnök beváltja fenyegetéseit.

Mai hireink itt következnek:

A miniszterelnök kihallgatása.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök ma reggel rövid ideig tanácskozott Tomasics Miklós dr. horvát bánnal, azután fogadta Vértessy Géza államtitkár jelentését. A miniszterelnök háromnegyed 10 órakor elhajtotta a Burgba, hogy 5 felségénél 10 órakor külön kihallgatáson jelenjék meg.

A kihallgatás eredményéről félhivatalosan a következő jelentést adták ki:

Khuen-Héderváry gróf miniszterelnököt a király délelőtt 10 órakor külön kihallgatáson fogadta. A miniszterelnök a király elé terjesztette az ismert Andrassy-féle tervezetet a Tisza-Andrassy-Kossuth-féle koalíciós kabinet alakítása irányában. Andrassy tervezete azonban a király tetszését és hozzájárulását nem nyerte meg, miért is a király azon óhaját fejezte ki, hogy Khuen-Héderváry gróf folytassa kabinetjével tevékenységét. Erre a miniszterelnök több előterjesztést tett a királynak a jelenlegi kabinet működése dolgában, a többi közt számos új főispáni kinevezésre vonatkozólag, melyeket 5 felsége jóváhagyott.

A miniszterelnök kihallgatása egy óra hosszat tartott, mely után a miniszterelnök a kabinetredába ment, ahol egy órát időzött. Ezután fölkereste Aerenthal külügyminisztert, akivel fél óráig tanácskozott. Majd visszatért a Magyar Házba, délután 1 órakor pedig résztvett a horvát bán eskütételénél. A miniszter a délután 4 órai gyorsvonattal utazott vissza Budapestre.

Héderváry nyilatkozatai.

— A harc folytatása. —

Kihallgatása után a miniszterelnök az újságírók előtt ezeket mondta:

— Öfelségének két talon két fejet prezentáltam. Rábiztam, hogy a két tal és a két fej között válasszen. Természetesen Öfelsége előtt részletesen kifejtettem az okokat, melyek miatt Andrassy Gyula gróf visszalépésemet és Tisza Istvánnak miniszterelnökké való kinevezését kívánta. Kötelességemnek tartottam Öfelségét mindenről pontosan informálni. A király aként döntött, hogy semmi ok nem forog

fenn, ami eddigi elhatározásaitól való eltérésre bírná. Ily körülmények között meg kell tartanom fejemet.

(Az új pártalakulás.)

Egy újságíró ezután megkérdezte Khuent az új pártalakulásra vonatkozólag. A miniszterelnök ezt mondta:

— Az új pártalakítás munkálataihoz most azonnal hozzá fogunk, de előbb véget kell vetni a kulisszák mögött folyó intrikálásoknak.

— Folytatni fogja-e a kormány — kérdezte az újságíró — azt a támadó modort, melyet Hieronymi kezdett Iglón?

— Igen — szolt a miniszterelnök. Sőt ezután még egész más hangnemben fogunk beszélni, miután most már szabad kezét nyertünk. Mindaz, ami Iglón történt, csak annak a feltevésnek helyességét igazolta, amely arra bátorított, hogy a kibontakozás munkáját vállaljam. Az ország megunt a koalíció uralmát és kezdett felni annak folytatásától és következményeitől. Nem a mi három heti működésünk, mely idő alatt voltaképpen semmit sem tehetünk, magyarázza az Iglón tapasztalt hangulatot, hanem ennek azért kellett így lenni, mert benne volt a lelkekben. A régi rezsim következményeitől már mindenki félt. Rajtam kívül kevés ember volt, aki annyira bizott vállalkozásunk sikerében, mint jó magam. A jövő iránti teljes bizalommal indultam a hareba. Ami Iglón történt, nem szörványos jelenség. Ugyanezt látjuk mindenfelé. Ha ez a választásoknál is megnyilvánul, ami remélhető, mert a törvényhatóságokban az ország intelligenciája nyilatkozik meg, akkor nyugodtan várjuk be a folytatást. Okvetlenül olyan eredményre fog végződni, amely ha nem is volna olyan, ami minden guvernamentális cél elérését biztosíthatná, mindenesetre biztosítani fogja a 67-es politikát. Az Andrassyékkal való egyesülésre a történetek után nem számíthatok. Sajnálatos, hogy a 67 es politika követőinek ez a csoportja egészben nem csatlakozott a kormány politikájának erősítésére, mégis bizton remélem, hogy tagjainak nagy része idővel mégis részt fog venni e politika megszilárdításában. Az új pártalakulás eszméje most már legközelebb formát ölt, mert lényegében ma is meg van már Budapesten.

(A főispánok kinevezése.)

— Miután a király felajánlott lemondásmat nem fogadta el — folytatta tovább a miniszterelnök — az ügyek további vezetésére vonatkozólag tettem több előterjesztést, melyeket a király jóváhagyott. Előterjesztéseim között több főispáni kinevezés is volt, melyek a hivatalos lap legközelebbi számában fognak megjelenni.

Végül kijelentette a miniszterelnök, hogy sem a horvát, sem a kultuszárca betöltéséről nem volt szó.

Holnap délelőtt Khuen-Héderváry elnökletével Budapesten minisztertanács lesz, mely a folyó ügyekkel, többek közt a bosnyák alkotmány kérdésével foglalkozik. Ezt az ügyet időközben a kormány alaposan áttanulmányozta.

A kihallgatás következményei.

Holnap minisztertanács lesz, amelyen Khuen gróf jelentést tesz a kabinet tagjainak a mai kihallgatásról. A minisztertanács ezenkívül különösen a bosnyák alkotmány kérdésével foglalkozik holnap.

Héderváry gróf holnap meglátogatja Andrassy grófot és jelentést tesz neki arról, hogy a király az 5 — Andrassy — propositióit visszautasította. Khuen így nem hajlandó tovább Andrassyval tárgyalni, azonban ép úgy, mint

Tisza, szívesen látja ha Andrassy részéről félreértések meggátolása céljából közeledés fog történni.

A legközelebbi napokban megalakul az új párt, amelynek neve, valószínűleg Deák Ferencpárt lesz.

A tervezett koalíció.

Mint a miniszterelnök fenti nyilatkozataiban olvasható, Khuen-Héderváry egy esetleges Tisza-Andrassy-Kossuth koalícióról tett előterjesztést a királynak, azzal az indokolással, hogy Andrassy Gyula ezzel a koalícióval és Tisza miniszterelnökségével akarja a kibontakozást megteremteni. Hogy mire támaszkodva tette Héderváry ezt a propositiót, arról különféle verziók szólnak. Egyik fővárosi estilap szerint a mai audienciának ez volt az előmenye:

Héderváry kihallgatását titokban tartott tárgyalások előzték meg Budapesten. E megbeszélések, amelyekről semmiféle jelentést sem adtak ki és egyetlen szót sem árultak el, egyrészt Tisza István és Khuen-Héderváry, másrészt Tisza és Andrassy, továbbá Andrassy és Kossuth között történtek. A döntő tanácskozás valószínűleg Tisza Istvánnál, vasárnap volt. Itt derült ki visszavonhatatlanul, hogy Andrassy a választói jog kérdésében nem támogatja Khuen-Héderváryt, inkább visszavonul a politikától. Eltekintve Andrassy állásfoglalásának személyi életől, a megegyezés főleg a választójog kérdése miatt hiúsult meg. Az alkotmánypárt vezérének komoly aggodalmi vannak arra nézve, hogy ez a kormány nem készíthet olyan választói törvényt, amely a magyarság hegemoniáját biztosítja. Khuen-Héderváryék sokkal inkább függnek Bécsről, semhogy szembeszállnának Bécs intencióival. Ebből a viszonyból következik, amit az egész politikai világ előre látott, hogy a király továbbra is Khuen-Héderváryt tartotta meg miniszterelnöknek.

(Kossuth cáfolata.)

Ez az információ azonban nem fedi a teljes tényállást. Kossuth Ferenc és Andrassy Gyula már a délután folyamán nyilatkoztak az ügyről. Kossuth ezt a nyilatkozatot tette közzé:

— Értesülvén arról, hogy a miniszterelnök olyan jelentést tett volna öfelségének, mintha egy Andrassy-Tisza-Kossuth-féle koalíció alakítása tervezetett volna, leghatározottabban kijelentem, hogy én ilyen tervezetről nem tudok. Valahányszor a jövő alakulásról volt szó, bárkivel szemben mindig leghatározottabban kijelentettem, hogy pártom ellenzéki álláspontot fog elfoglalni, mert pártom, bár elveinek megvalósítása körül a legnagyobb mérsékletet tanusította, mégsem birt a megvalósítás irányában semmi előrehaladást létrehozni. Egyébiránt az elterjedt hírt légből kapottnak kell tekintenem, mert nem tételezhetem fel, hogy tudtom és megkérdezésem nélkül a miniszterelnök vagy bárki más előterjesztést tehetett volna olyan irányban, mely engem és pártomat politikailag akár mire is kötelezett volna.

(Andrassy nyilatkozata.)

Ugyanerre vonatkozólag Andrassy Gyula egy újságírónak ezeket mondta:

— Nem bihetem el, hogy a miniszterelnök azt mondta volna, amiket a jelentésekben olvasok. Az az állítás, hogy én egy Tisza-Andrassy-Kossuth koalíciós kabinetet ajánlottam volna, csak a legerősebb tévedésből eredhetne, mert én sem ezt, sem ehhez hasonlót, sohasem mondtam, sohasem ajánlottam, sem a magam nevében, sem — ami még furesább lett volna — a Kossuth Ferenc nevében.

Éjjel jelentik, hogy Khuen Héderváry nem tett a királynak olyan jelentést, mintha Andrássy, Tisza és Kossuth koalícióba akarnának lépni.

A Justh-párt értekezlete.

A Justh-pártban ma este Batthyány gróf elnöklése alatt értekeztet volt, amelyen a megjelentek sajnálatuknak adták kifejezését a felett, hogy Justh még mindig beteg.

A pártértekezleten nagy részt az iglói választásról beszélgettek és azt mondták, hogy Hieronymi kortesei nagy visszaéléseket követtek el. Hieronymi ténykedéséről az volt a fel fogás, hogy az a régi szabadelvűpárt feltámasztására irányul és minden vonalon ez a kísérlet áll előtérben. Azt hiszik azonban, hogy ez az akció kudarcra fog végződni.

Sopron és a kormány.

Sopronból táviratozzák: Sopron város mai közgyűlésén tárgyalta a kormány kinevezését tudató leiratot, amelyet nagy többséggel tudomásul vett. Érdekes, hogy Egyed János pápai kamarás felállott és bizalmatlanságot kért szavazni a kormány ellen, mert annak kebelében egy „renegát” foglal helyet: a kultusz-miniszter.

— Hazai Samu honvédelminiszter helyett pedig — mondotta — egy mágnás is akadt volna a miniszerségre.

Az új bán eskütétele.

Ma délután volt az új horvát bán eskütétele. A bánváltásról szóló királyi kéziratok a hivatalos lap ma reggeli számában jelentek meg és így hangzanak:

Kedves báró Rauch! Öt magyar miniszterelnököm után előterjesztett kérelmére horvát-szlavon-dalmátországi bánii állásától odaadó buzgalomnak és hű szolgálatainak teljes elismerése mellett kegyelemben fölmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi február 5 én.

Ferenc József s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

Kedves dr. Tomasics! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt Horvát-, Slavon- és Dalmátországek bánjává ezennel kinevezem és Önnek egyidejűleg a belső titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1910. évi február 5 én.

Ferenc József s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

Az eskütétel a miniszterelnök kihallgatása után volt. Khuen-Héderváry a magyar palotában öltözött át, magára akasztotta az aranygyapjas rendet és várta Tomasicsot. Fél egy felé titkára figyelmeztette, hogy ideje a Burgba menni. A miniszterelnök az új bán lakosztályára mutatva így szólt:

— Mit tegyek, ha a menyasszony még nem készült el az öltözködéssel!

Azonban nemsokára megjelent Tomasics díszmagyarban, mire mindketten felmentek a Hofburg külön kihallgatási termébe. Ófelsége campagne-egyenruhát viselt, jobbra foglalt helyet a miniszterelnök, balra Hazai Samu honvédelmi miniszter, néhány lépéssel hátrább Csekonics Endre gróf királyi főasztalnokmester. Az eskü szövegét Hazai Samu olvasta magyarul. Ófelsége az eskütétel után külön kihallgatáson fogadta Tomasicsot, aki jelentést tett a horvátországi politikai helyzetről. A bán délután a miniszterelnökkel együtt Budapestre utazott.

#2 ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

A farsang lelke.

— Vidéki bálak. —

A bálterem külön világ. Megvan a maga komikuma és tragikuma egyaránt. Régi költészetből, romantikus multjából sokat vett. A XX. század embereinek pszichológiája új szint és jelleget adott a bálaknak. Hamvazó szerdára, a farsang lezajlásakor nem érdektelen erről beszélni. A kedély általában kihaló félben van. Ma csak vontatott, kényszerű, unott, fásult lelekkel találkozunk. Vagy végletekbe csapó duhaj kitörésekkel. De az az éltető, finom, meleg, vonzó, derűs nyugalom, mely összhangot ad az életnek, amely ritkaság, mint egyéni vonás, éppen oly ismeretlen, mint társadalmi jelleg.

Egészen új kor teremtette meg a napokig kávéházban hányódó ifjúságot. Az ifjúság lelkeről letörülte a nemes, harmatszerű finomságot. Az ifjúság elvesztette érzékét az élet idealizmusa iránt. És saját lelkéből is kihalt a hit. Magához sincs bizalma, nemhogy mások iránt volna. A szerelem nála nem az érzelmi élet végcélja, megnyugovása, hanem kezdete egy lázas, exaltált időszaknak, mely gyakran eltemeti a nemesebb ambíciókat.

A férfi fél a házasságtól. Néha anyagi, néha erkölcsi okok miatt. És nincs lendület a lelkében: akarni az élet szépségeit, intelligens örömeit. Olcsóbban hozzájut a kevésbé intelligens örömekhez. A nő: számára gyakran nem több egy cigarettánál; a társaság: egy témánál, amit másnap leszólhat a barátainak, a bál egy vásárnál, hol olcsó pénzért drága porékákban válogathat, élceket gyárt és kicsinylően kijelenti: hitvány vásár volt.

A mai ifjú ezzel a hangulattal megy bálba. És itt következik a bálók lélektana. Mekkora áldozatot hoz néha az a család, melyből apa, anya és két lány megjelenik egy bálban! Hogy elferdítették a bálók eredeti célját: a mindent feledtető kedélyesség, barátságos ismerkedés helyett rendeznek egy drága ruhakiállítás, egy agyonfarsztó, erőltetett, feszes, affektáló, hazug összejövetelt. Hát tulajdonképpen kitől függ, hogy ezeket az egész világon elterjedt, lélek és kedély nélküli drága összejöveteleket, a bálakat, azaz tegye, ami eredeti rendeltetése? Az ifjúság feladata volna ez, hogy megtörje azt a vontatott, unott hangot.

Nehogy valaki abban a hitben legyen, hogy vidéken még lehet mulatni amugy istenigazában! Aki azt hinné: téved és nem ismeri a kisvárosok pszichológiáját. A toillettek semmiben se különböznek a várositól. Az emberek? Csak abban különböznek, hogy kis városban mindenki ismerős, de a félváros haragban van egymással. Ugyanigy van ez a nagy városok társadalmában is, de ott, mivel többen vannak, nem tűnik úgy fel ez a gyönyörű állapot.

Egy urral táncoltam. Persze, hogy bestont. És amint ide-oda lejtettünk, az én táncosom oda-sugott valamit tánc közben a terem közepén álló uraknak. Végül megértettem a diszkrét sugást: nézd N. N. nem táncol! Menj és kérd fel! És az urak nem mozdultak helyükről. Ekkor eszembe villant egy gondolat! Hiszen ez egy érdekes probléma, hogy vajon kivel táncolnak az urak és kivel nem! A dolognak határozottan lélektani rugói vannak.

Mindenekelőtt és általában a férfiak nem szeretnek táncolni. Hatodik gimnáziumon túl kicsinylik a dolgot. A mai gavalér, ha már táncol, akkor semmiesetre se magáért a táncért táncol. Nem kedélylyel járja, hanem észszel. És főképp arra törekszik, hogy a legelőkelőbb lánnyal táncoljon. Ha „komolyabb szándékkal” ment a bálba, természetesen nem a legelőkelőbb, hanem a leg-

gazdagabb lányt keresi. Ha nem „partit” keres, az előkelőt választja, még akkor is, ha botrányosan rosszul táncol ónagysága.

Szívesen táncol a férfi a jókedvű leánnyal. De némely leány igazán szerencsétlen teremtes. Nincs a lelkében szín, melegség. Krölteti, affektálja a dolgot. Mikor kedves akar lenni, legfeljebb azt éri el, hogy izléstelen. Valami benső, finom érzés a kedély, mely átragyog az élet szürkeségén. Szint és kellemet ad az arcnak, a szemnek, a léleknek. Az ilyen leánnyal szívesen táncol a férfi.

Oh, mamák! Tanítsátok a leányokat sikkes, elegáns, könnyű mozdulásra, mert a férfi megijed a nehézkes leánnytól. Valósággal megijed a lassu, nehéz cammogástól, talán még jobban, mint a nehézkes értelemről. És ha nehezen fordultok, lányok, nem fogtok táncolni.

A táncnak, a bálnak külön világa van. Szelleme, lelke, egyénisége. Megletem a mai bálók, a mai bálózók lelkét. A fáradtság jellemzi. Tele van erőltetett, komikus epizódokkal és apró, észre nem vett tragédiákkal, csalódásokkal. A farsang lelke beteg. Fáradt. Talán meg lehetne gyógyítani nagy egyszerűséggel, okossággal, szeretettel ezt a szégyen, szerencsétlen, szomorú Carnevált.

Eva.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi Székely-Oththon ma este nagy műsoros tombola estélyt tartott. A mulatságon részt vett Barabás Béla dr. országgy. képviselő is. A műsort Szánthó Hedvig urleány igen elmesésen előadott monológja vezette be, mely után Bartha József Máv. ellenőr hagedüművész zene-száma következett, ezután Szeghő Ernő exy-sületi titkár tartott humoros felolvasást „Hogy lettem én repülőgép” cím alatt, végül Könyg Lajos adta elő igazi tehetséggel az „Ingylko.” című monológot, mire Schulde Frigyes ének-száma következett, amelyet a körülbelül 20. főnyi közönség lelkesen megtapsolt. A Székely-Oththon ezután kezdte meg tombolajátékát, a mely a Székely-Oththon részére mintegy 250 koronát jövedelmezett. Reggelig tartó tánc következett ezután, amelyen a jelen voltak pompásan mulattak. Jelen volt hölgyek névsora:

Schulde Frigyesné, Szeghő Ernőné, Vizvári Ernőné, Hertilla Szilárdka, Uray Imréné, Nagy Sándorné, Tóth Istvánné, Prókay Józsefné, Oso-ved Rózsika, Pap Juliska, Balázs Péterné, Végh Istvánné, Nadler Lajosné, Koncz Gyuláné, Kovács Kató, Kovács Margit, Kovács Jánosné, Kapitány Anna, Hank Alice, Kapitány Erzsike, Trammer Mariska, özv. Hank Józsefné, özv. Trammer Antalné, Kapócsy Emilné, Kapócsy Aranka, Kapócsy Piroksa, Hajós Andrásné, Hajós Margit, Molnár Sándorné, Molnár Ilonka, Vihar Ida, Végh Piroksa, Vidéky Gézné, Sporusy Ferenoné, Vajda Irén, Szánthó Ödönné, Szánthó Hedvigh, Jakabffy Istvánné, Laphaber Jánosné, Gebhardt Domokosné, Lentz Mici, Ruzicska Emi, Ruzicska Irén, Szucs Péterné, Erdélyi Istvánné, Danhoff Sándorné, Juresó Ilonka, Szép Jánosné, Tamás Gézné, Soós Emilia, Nagy Sándorné, dr. Végh Endréné, Kohut Józsefné, Pálffy Margit, Kapitány Béláné, Kutyán Lajosné, Csik Dezsóné, Nemesi Rózsika, Schulik Lenke, Schulik Elvira, Benkó Ella, özv. Benkó Károlyné, Faragó Terike, Faragó Gyuláné, Vítty Józsefné, Jánosy Margit, Jánosy Jánosné, Könyg Lajosné, Bartha Józsefné, Kadas Imréné, Erdélyi Istvánné, Sütő Józsefné.

(=) A vingai önkéntes tűzoltó testület által folyó évi február hó 5 én megtartott a szépen sikerült táncviralom alkalmával felül fizettek a következők: Wichmann Róbert 11 K, Szivák Imre dr. országgy. képviselő 10 K, Schaffer József főjegyző 6 K, özvegy Balsay Gáborné 4 K, Csáky István és Nagy Lajos 240 K, ifj. Balindov Péter, Keczander Ignác és Romanov Péter dr. 140 K, Enyedy József 120 K, Suba Menyhért, Kaufmann Lajos, Draskovits Tivadar, Manusov Antal, Erőss Antal, Manusov József, Medgyessy Ignác dr., Wolf József, Kun János és Dellin György 1—1 K, Blahov István 60 f, Dupcsa Sándor, Krepkay Miklós, Berz Ignác, Enyedy Zeigmond, Bán Károly, Fodor Lajos, Vekov Péter, Polónyi József, At-

Jász Zsigmond, Benedek György, Rothmüller Vilmos, Wancsik Pál és Müller Péter 40-40 fillér, melyért a parancsnokság ehelyütt is nyilvános köszönetét fejezi ki. 948

Kossuth Ferenc válasza Hieronymi iglói beszédére.

A függetlenségi párt az új kormány ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, február 8.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter lapunk hétfői számában közölt iglói programbeszédében éleshangu kritikában részesítette a koalíciós kormány működését és különösen Kossuth Ferenc kereskedelmi és forgalmi politikáját. Ma délelőtt a Kossuth-párt tíz tagja arra kérte Kossuth Ferencet, hívjon össze este hat órára pártértekezletet, hogy alkalma legyen megfellelni Hieronyminek iglói programbeszédére, illetve az abban foglalt vádakra. Kossuth a kívánságot teljesítette és ma este összehívta a függetlenségi párt értekezletét. Az értekezleten Kossuth részletesen válaszolt Hieronymi kritikájára s erős hangú beszédben támadta viszsza Hieronymit és az egész kormányt.

A pártértekezleten történt érdekes eseményekről itt következik fővárosi tudósítónk részletes jelentése:

Kossuth és Apponyi a kormány ellen.

A függetlenségi- és 48-as Kossuth-párt ma este hat órakor Kossuth Ferenc elnökelete alatt értekezletet tartott.

Hoitsy Pál ügyvezető alelnök megindokolta az értekezlet összehívását. Amidőn — ugymond — alkalom nyílt arra, hogy a mostani kormány egyik tagja nyilatkozhassék, azt hitük, ki fogja fejteni, mi vitte őket e diestelen szerep elvállalására. Ehelyett azonban a miniszter jónak látta nem saját hibáit mentegetni, hanem kvalifikálhatatlan támadást intézni a volt kormány ellen, olyan támadást, melynek minden alapja hiányzik és amely elejétől végig rosszakaratu.

Kossuth Ferenc: Mielőtt az értekezlet tárgyra rátérnénk, szükségesnek érzem, hogy itt egy nyilatkozatot tegyek. De remélem, hogy ez nem fog a szoba négy fala között maradni, hanem az egész ország tudomást fog szerezni róla. Én a világon senkit sem hatalmaztam fel arra, hogy előterjesztést tegyen a királynak, hogy Andrássy, Tisza és én tudom is én mi-féle alapon koalíciót kössünk és kormányt vállaljunk. Hogy ezt hennan vették és hogy ezt ha igazán előterjesztette a miniszterelnök, honnan vette, erről fogalmam sincs. Ez időszerűt elégséges, hogy ezt a leghatározottabban dementáljam. Ugy hallom különben, Andrássy is dementálta. (Helyeslés.)

Apponyi Albert gróf: Én a mostani miniszterelnök urnak tulajdonított nyilatkozatok közül csak egyet teszek magamévá. A miniszterelnök ur Hieronymi beszédére célozva, azt mondotta: Fogunk még más hangnemben is beszélni. Ezt a magam részéről is teljesen magamévá teszem. Igenis: fogunk még más hangnemben is beszélni. (Helyeslés.)

Válasz Hieronyminek.

Ezután Kossuth Ferenc mondott hosszú beszédet.

— Kissé szokatlan az, — ugymond — hogy egy miniszter hivatali elődjének úgy nekirontson mindjárt az első alkalommal, mint a hogy ezt Hieronymi Károly velem szemben tet'e. Eljárásának e szokatlan volta és kritikájának tendenciózus jellege feljogosítanak arra, hogy a kritizálót most meg én kritizáljam — és rámutassak tárgyi tévedésének egész halmazára és azt a tanácsot adjam neki, hogy máskor, a-

mikor kritikát gyakorol, legyen szíves az aktákba is belenézni.

(A koalíciós kormány.)

Hieronymi beszédének politikai részével most nem foglalkozom, csak annyit jegyzek meg, hogy ha a Khuen-zormánynak Hieronymi szerint az a feladata, hogy olyan parlamentet hozzon létre, amely kötelességeit ismeri és azokat teljesíteni hajlandó, akkor kérdem a miniszter urtól: a lefolyt három évet átaludta e, vagy te jességgel nem foglalkozott a közügyekkel és nem tudja-e, hogy a mostani képviselőház és a lemondott kormány számos törvényt alkotott, kötelességét ismerte és teljesítette? Ha azonban Hieronymi szerint csak az a képviselőház kötelessége, hogy a helyzetből eredő nagy terheket köteles elvállalni, de a fennálló törvények keretében levő nemzeti kívánságokat ne igyekezzen alkotmányos uton érvényesíteni, ez esetben bátran megjósolom a miniszternek, hogy ilyen képviselőházat összehozni sem neki, sem senkinek sikerülni nem fog.

(Kortés vagy szakember?)

Foglalkozom most miniszteri működésének keptelen és felületes kritikájával. Az Ausztriával való vámszerződés mint nemzetközi szerződés lett becikkelyezve, úgy mint bármely más idegen állammal kötött szerződés. Ezután felsorolja Kossuth az eddigi szövetségek és a mostani szerződés között fennálló lényeges különbségeket. Hieronymi a szerződés álltólajos rosszabb voltat leginkább a vasuti tarifa-üggyel indokolja. Én, aki Hieronymit gyakorlott szakembernek tartom, bámulom azt, miként tudott hatni egy kortés-beszéd hangulata egy szakember ítélőképességére. A tényállás mindenben ellenkezik azzal, amit Hieronymi mondott. Soha, mióta Magyarország és Ausztria gazdasági viszonyát szabályozták, a helyi díjszabások lekötvé nem voltak. A magyar kormány tetszése szerint emelhetette mindig az áruk tarifáját a magyar határtól bármely magyar állomásra. Nyilván összetéveszti Hieronymi a tranzitó tarifát a helyi tarifával, minthogyha visszavonultságában töltött évek alatt teljesen efiledte volna a kettő közti különbséget.

A dalmát vasutakról szóló adatait Hieronymi inkább a lapokból, mint a rendelkezésekre álló aktákból vette. Ezután foglalkozik „a kuruc Hieronyminek” a közös bankra és a közös ügyekre vonatkozó nyilatkozataival, majd rátér az államvasutakról mondottakra, melyek — ugymond — méltán kelthetnek kínos feltűnést az ország határain túl is.

(A Máv. bajai.)

— Azt mondja Hieronymi, — folytatja Kossuth — hogy sem a forgalom rendessége, sem magának az intézménynek egész működése nem felel meg annak, ami ezelőtt volt. Remélem, hogy később maga a miniszter is belátja majd, hogy elhamarkodta ítéletét és nem fogja azt képzelní, hogy egy varázsütésre éppen neki sikerült elhárítani a sok fennálló nehézséget. Mert az államvasutaknál tényleg vannak bajok, de nem olyanok, melyekről Hieronymi beszélt. Míg ezelőtt évente többször forgalomkorlátozások voltak szükségesek, amelyek hetekig tartottak, most már alig fordult elő ez az eset legfeljebb csak ritkán 4-5 napra. Azelőtt a vagonhiány emlékezetem szerint 25-30 ezerre rugott, az utóbbi két évben, a mi vagonrendelésünk folytán alig érte el a legmozgalmasabb időben is a tízezet.

(Az elkészett beruházások.)

Azokért a bajokért, melyek tényleg vannak, a felelősség éppen a jelenlegi kereskedelmi és pénzügyi minisztereket terheli, akik kiéneztették az államvasutakat. Kimutattam annak idején, hogy 350 millió koronával kevesebbet adtak annak idején a vasuti beruházásokra Hieronymiék, mint amennyi a megokolt kérés volt. A mostani kereskedelmi miniszter Széll Kálmán kormánya alatt milliókat törölt az államvasutaknak szánt költségekből. Ezek az urak folyton elszedték az államvasutak üzleti feleslegét, nem eszközöltek beruhá-

zásokat. És ennek meg kellett magát bosszulnia, kivált a forgalom igen nagymérvű növekedése folytán. A mi kormányunk csak részben pótolhatta e mulasztásokat, amidőn 3 év alatt 400 milliót költött beruházásokra, tehát három év alatt többet, mint az utolsó tíz évben összesen. Mi őszintén feltártuk a máv. bajait az országgyűlésen és megmondtuk, hogy legalább 700 millió korona szükséges befektetésekre. Mindezekről azonban Hieronymi nem akar tudomást venni. Eppen úgy cselekszik a pénzügyi viszonyok megítélésénél is. Iglón nem a szakember, hanem a kortes szerepelt és nem is a nyilatkozatáért felelős miniszter. A jövőben talán jobb lesz kevesebbet szerepelnie, mint kortesnek, nehogy a szakember megérdemelt híre alapos esorbát szenvedjen.

Kossuth beszédét zajos éljenzés követte, mire az értekezlet véget ért.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Gyilkossági kísérlet — feltékenységből. Az Éles-féle bokszei gazdaságban, mint gazda volt alkalmazva hosszabb időn keresztül Veszprémi István. Régebben a Verzár féle gazdaságban szolgált Veszprémi, aki 16 évig vadházasságban élt László Julianna 42 éves asszonnyal. Az asszony szerelmi viszonyt kezdett Lup János pécskai esendőrről. Mikor Veszprémi ezt megtudta, elköltözött. A esendőrt azonban elhelyezték és megint közelébe jutott az asszonynak, akivel újból viszonyt kezdett. László Julianna — akit férje állandóan feltékenységgel üldözött — végre is megunva zaklatott helyzetét, elhagyta Veszprémit, bement Bokszege lakni, ahol mint varrónő tartotta fenn magát. A múlt év november 7-én László Julianna Borosjenőre ment, ahonnan gyalog indult vissza Bokszege, miután Lup János hajlandónak nyilatkozott öt hazakisérni. Amint az országuten haladtak, — egyszerre szembe jött velük kocsin Veszprémi István. A mint meglátta őket, leugrott kocsijáról, oda ment az asszonyhoz, akivel kezét fogott és megöskölte, majd nirtelen előrántotta hatlövetű új revolverét és abból két ízben a esendőrről lőtt. A golyók egyike a koponyacsontba furódott, a másik Lup fülét sértette meg. Lup hosszabb ideig beteg volt a sérülések következtében.

Szándékos emberölés büntettének kísérletével vádolva állott ma Veszprémi az aradi törvényszék mint esküdttöróság előtt. Az esküdtek Szakolczay Lajos királyi ügyész vád és Goldzieher Albert dr. ügyvéd védőbeszédének meghallgatása után erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntettének kísérletében mondták ki bűnösnek Veszprémi Istvánt, akit a törvényszék ez alapon, hat havi börtönbüntetésre ítelt. Az elítélt és védője semmiségi panaszt jelentettek be.

§ Százötvenezer koronás kártérítés. Megirtuk annak idején azt az érdekes pert, amely az aradi törvényszék előtt folyt Dózsa Dezső és Goldschmidt Miksa aradi lakos között. Goldschmidt és Dózsa közkereseti társaságot alakítottak egy vám és magas őrlésű malom építésére, de az építkezés Goldschmidt Miksa elhatározása miatt nem történt meg. A társaság: Dózsa Dezső 150 ezer korona kártérítés és elmaradt haszon erejéig a szerződés nem teljesítése miatt pert indított Goldschmidt ellen, de a törvényszék elutasította keresetével. A nagyváradi királyi ítélőtábla indokainál fogva ma helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

§ Felmentett vasutas. A Máv. aradi főnöksége feljelentést tett az aradi büntető járásbíró-ság előtt Timár Imre Máv. raktármunkás ellen, akit azzal gyanúsítottak, hogy iskolai bizonyítványát meghamisította. Zih bíró a vádlottat ma bizonyíték hiányában felmentette.

A Haverda-pör tárgyalása.

Kihallgatták a vádlottakat.

Távirati tudósítás.

Arad, február 8

Tegnap befejezte a szegedi esküdtbíróóság Jánossy Aladár kihallgatását s ma, miután Jánossyra vonatkozó iratokat olvastak fel, megkezdte a bíróság Haverda Mariska kihallgatását. Közvetlenül a kihallgatás előtt Szápár József ügyész kijelentette, hogy fel fogja tenni a felbujtásra vonatkozó kérdést, ami körül az ügyész és Haverda Mariska védője, Bródy Ernő dr. között vita volt.

Tizenöt tanu.

Hevessy Kálmán elnök negyed tizkor nyitja meg a tárgyalást. A mai napra tizenöt tanut idéztek be, ezek közül megjelentek: Klein Pál, Popper Gyula, Révész Tivadar, Deák Lajosné és Olga, Biró Armin, Dengl Alajos és Daneberg Henrik. A többi tanu még nem jelent meg.

Szápár József ügyész nem kíván intézkedést még, mert föltételezhető, hogy az elmaradtak még a délelőtti folyamán megjelennek.

Az elnök: Először Deák Lajosné és Olga fognak kihallgatni. A többiekre a délelőtti folyamán nem kerül sor. Akinek a tanuk közül pénzre van szüksége, jelentkezzen, mert több napig itt kell maradni. (Bevezetik Jánossyt.)

Jánossy dühös.

Az elnök: Alkalmat adok önnek arra, hogy még egyszer megismételje vallomását. Van még valami mondanivalója?

Jánossy: Nincs.

Az elnök: Első alkalommal ugyanigy vallott, mint itt?

Jánossy: Igen.

Az elnök: Ugy látom, hogy a mostani vallomása nem fedi a szabadkai vallomását. Ezért kénytelen vagyok az első főtárgyalási vallomását a szeme elé tartani. Akkor azt mondta, hogy beszélni akart Haverdánéval és ha ez nem sikerül, akkor lelövi.

Jánossy: Nem foglalkoztam megfontoltan a gyilkossággal. Lelki állapotom zavart volt. Igazán nem tudom biztosan, hogyan beszéltem.

Az elnök: Fölolvastatja Jánossy szabadkai vallomását, melyben kijelentette: „Ha célt nem érek, agyonlövöm Haverdánét.” A vallomási jegyzőkönyv egy másik passzusa szerint Jánossy azt vallotta: „Megmondtam Mariskának, hogy agyonlövöm az anyját.” Mariska azt válaszolta, „Jó, lödd agyon!”

Jánossy (ingerülten): Mindenáron előre megfontolt szándékot akar nekem tulajdonítani. Hát én nem bánom!

Az elnök: Ezt megmondhatja esendesebben is.

Folytatják azután a Jánossy előbbi vallomásának felolvasását, melynek befejeztével Jánossy megjegyzi: „Nem igaz! Fel se olvasták nekem a jegyzőkönyvet Szabadkán.”

Az első észecsapás.

Az elnök elrendeli Haverda Mária elővezetését.

Amint Haverda Mária elővezetik, még mielőtt a kihallgatás megkezdődne, Szápár József királyi ügyész a következő előterjesztést teszi:

— Kötelességemnek tartom a vád álláspontját fixírozni a tegnap történt védői felszólalás felett. A szabadkai esküdtbíróóság a vádtanács végzésétől eltérőleg, Haverda Máriára nézve feltette a felbujtás kérdését. Nehogy a védelem részéről kifogás tétessék, kötelességem a vád álláspontját fixírozni. Kijelentem újól, hogy a szabadkai királyi törvényszék mint esküdtbíróóság által feltett felbujtási kérdést a magam részéről magamévá teszem és ily irányu kérdést fogok a szegedi esküdtekhez is feltenni.

Bródy Ernő védő: Nagyon különösnek találom, hogy az ügyész ur már most bejelenti, hogy a felbujtás kérdését fel fogja tenni. Az ügynek a vádhatározat alapján kell állani, a vádhatározat pedig a bűnességében mondotta ki vádolhatónak Haverda Mária. Honnan veszi most az ügyész ur, — még mielőtt a bizonyítás folyamán a tételezett volna — hogy Haverda Mária felbujtással vádolható?

Szápár József: Kijelenti, hogy őt a bírósági határozat köti, ahhoz ragaszkodik és a felbujtás kérdését felteszi.

Bródy védő: Az ügyész ur a multból beszél; a multa nem térhetünk vissza. Itt minden újból kezdődik, azért hozták Szegedre ezt a pert.

Az elnök: Van a védelemnek valami kérése?

Bródy védő: Csak az, hogy a főtárgyalás megtartassék.

Mariska vallomása.

Az elnök azt a kérdést intézi Haverda Máriához, bűnösnek érzi-e magát.

Haverda Mariska: Nem.

Az elnök: Mondja el védelmét.

— Nem védekezem, mert bűnös nem vagyok, Jánossyt nem bízattam. Tessék kérdezni, majd felelek.

— Milyen viszonyban volt édesanyjával?

— Gyűlött.

— Mondja el, hogyan gyűlölte?

— Majd elmondják a tanuk. Anyám erőszakolt arra is, hogy Jarmatzkyhoz menjek nőül.

— Meddig élt az urával?

— Kilenc évig.

— Sok adósságuk volt?

— Gondolom 160.000 korona.

— Közös adósság volt ez?

— Igen.

— Mennyi segílyt kaptak az apjuktól?

— 1200 forintot.

— Mi történt az apja halála után?

— Anyám kidebott az apai házból. Elzavart az apám koporsója mellől is.

— Akart magával egyezkedni az anyja?

— Igen. 25.000 koronát kínált, erre én pert indítottam ellene.

— Mikor kötötte a szerződést Klein Pál Lipóttal és milyen szerződés volt ez?

— Klein havi 300 koronát biztosított nekem a jövőm eldőltségéig. Ekkor elváltam az uramtól. De a kis Jenő nálunk maradt. Jánossy hozta el először fiamat az apjától. Ekkor ismerkedtem meg vele. Rokonszenves ember volt. Először udvarolt, azután kölcsönösen megszerettük egymást. Később Rónainénál vettünk egy szobát, de aztán együtt mentünk lakni és terveztük a házasságot, ha Jánossy válópere eldőlt.

Jánossy közbe akar szólni.

Az elnök: Ne sugjon Jánossy! (Mariskához.) Jöjjön kissé az esküdtek felé.

Német István esküdt (nagyon udvariasan): Méltóztassék! (Derűtség.)

Haverda Mariska ezután elmendia, hogy a gyilkosság napján Jánossy korán távozott hazulról, ami azonban nem tűnt fel neki, mert ezt máskor is megtette. Mikor anyja meggyilkolásáról értesült, automobilon Szabadkára ment, mert a vonatról lekéslett.

— Szabadkán a vizsgálati fogságban — folytatta Haverda Mariska — az ügyész azzal biztatott, hogy ha bevallom, hogy Vojthával viszonyom volt, az ügy jó fordulatot vesz. Én, aki nem tudtam, hogy Jánossy a szekrényben van elbujtatva, azt feleltem, hogy Vojthával nem volt viszonyom, de ha az ügyész olyan sulyt fektet rá, jól van, hát volt. De ezt csak presszió után mondtam.

Vojtha vallomása.

Ezután Vojtha Antal kihallgatása következett.

Elnök: Megértette a vádat? Felbujtással van vádolva.

Vojtha: Megértettem, de nem érzem magam bűnösnek.

Elmondja azután, hogy Haverda Mariska vérszerinti unekatestvére, de évekig nem találkozott vele. Mikor Pestre érkezett, meglátogatta őt feleségével. Egy alkalommal szabadságot kapott és Mariska megkérte, hogy Szabadkán nézzen utána porének. Előbb Vászár-

helyre utazott, ahol Jánossytól levelet kapott, hogy keresse fel őt Szabadkán. Mikor találkozott Jánossyval, ez közölte vele, hogy Haverda Mariska nem is tud arról, hogy ő (Jánossy) Szabadkán van. Este Jánossyval együtt utazott Budapestre. Utközben Jánossy arra kérte, hogy ne közölje Mariskával, hogy ő Szabadkán volt.

Elnök ismerteti Jánossy első vallomását, mely terhelő volt Vojthára. Szó van itt egy katonai térképről is, melyen előre megállapították volna, hogy hol várják be Haverda Boldizsárnét.

Vojtha: Semmit sem tudok erről a katonai térképről.

Elnök: Mit tud a revolver-vásárlásról.

Vojtha: Semmit, csak annyit, hogy Jánossy egy alkalommal kihívott Hűvösvölgybe, hogy ujonnan vásárolt Browningját akarja kipróbálni. A próba azonban nem sikerült.

— Tudta-e, hogy Jánossy milyen célra vásárolta a revolvért?

— Fogalmam sem volt.

— Tudta-e, hogy Jánossy az öngyilkosság gondolatával foglalkozott?

— Mariska mondta egy ízben, hogy Jánossy őt is, magát is meg akarja ölni. Április 3-ától kezdve egyáltalában nem találkozott Jánossyval.

— Mikor értesült a gyilkosságról?

— Másnap délelőtt, de ugyanekkor már kerestek is a detektívek.

— Miért tagadta a rendőrség előtt, hogy Jánossyval Szabadkán volt.

— Azt gondoltam, hogy ezzel még gyanusabbá válek.

Vojtha végül kijelentette, hogy Haverda Mariskához más, mint rokoni szeretet nem fűzte. Végül panaszkodik, hogy ilyen soká ártatlanul fogságban tartják. Az elnök három órákor felfüggesztette a tárgyalást.

Izgalmas incidensek. — Zárt tárgyalás.

A délutáni tárgyaláson több incidens történt, este pedig zárt tárgyalás is volt.

Jánossy Vojthával szemben a délutáni tárgyaláson kijelentette, hogy Vojtha a tárgyalás során azt mondotta róla, nem méltó Mariskához. Vojthának ehhez nincs joga.

A védők ezután kérik mellőzni azoknak a leveleknek felolvasását, amelyek a szerelmi érintkezésekre vonatkoznak.

A bíróság helyt ad a kérelemnek.

A fogházban Mariska 10 levelet írt Vojthának, Vojtha Mariskának négyet. Az elnök elrendeli ezeknek a felolvasását és Vojtha ajánlkozik, hogy majd ő maga olvassa fel őket.

Az elnök: Ugy majd nem lesz hiteles.

Vojtha: Szabadkán is én voltam a szakértő.

Az elnök: Majd magam fogom felolvasni a leveleket.

Az elnök ezután felolvassa a leveleket, amelyben Vojtha gazembernek, szélhámosnak, bolondnak nevezi Jánossyt.

A memoárokra vonatkozólag Lengyel Zoltán kijelenti, hogy annak idején azokból több lapot kitéptek.

Vojtha: Kijelentem, hogy Winckler ügyész nálam is járt éjszaka.

Az elnök (Vojthához): De azért ön nem másította meg a vallomását?

Vojtha: Nem. Nálam nem tudott az ügyész operálni. (Derűtség.)

Lengyel Zoltán bemutatja egy lipcsei kiadó cégnek a levelét, amelyben Jánossynak ajánlatot tesz memoárja megvételére. — Jánossy: Könyörgöm, hogy a kiereszkolt memoárban Mariskáról írt rágalmazó részeket ne olvassák fel.

Az elnök: Ott még nem tartunk.

Bródy dr.: Kérem megállapítani, hogy Winckler ügyész tiltott módon érintkezett a vádlottakkal.

Szápár ügyész védeni akarja Wincklert, mire Bródy dr. kijelenti, hogy az ügyész ne mentesse Wincklert, mert egész bizonyos, hogy szekrényben belül és azon kívül érintkezett a vádlottakkal.

(Jánossy az ügyész felé grimaszokat vág.) Az ügyész felugrik és kéri Jánossyt megfenyíteni, mire az elnök figyelmezteti Jánossyt, hogy viselkedjék tisztességesen.

Este fél hét órakor az elnök a tárgyalást beakarta rekeszteni, de Szápár ügyész felállott és indítványozta, hogy Jánossy memoárjait olvassák fel, amit a védők elleneztek.

Zárt tárgyalás.

Szápár ügyész erre zárt tárgyalás elrendelését indítványozta, amit a törvényszék el is rendelt. A zárt tárgyalás este 7 órakor kezdődött és fél kilenckor ért véget. Az elnök kijelentette, hogy a bíróság holnap reggel fél kilenc órakor hirdeti ki határozatát, hogy a memoárok felolvasását elrendeli-e.

A zárt tárgyalásról a védők egyike azt mondotta, hogy ott tulajdonképpen semmi se történt. Az ügyész szemelvényeket olvasott fel a memoárból; azt mondotta, hogy az okirat, amelyet feltétlenül fel kell olvasni. A védők ezt megcáfolták és Lengyel Zoltán esodalkozásának adott kifejezést, hogy késő este az ügyész operett-előadásokat rendez.

— Ez a repriz a szabadkai előadás után nagyon furcsa.

A tárgyalást holnap folytatják.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Madarász, operett. Radványi Dezső felléptével. (B. bérlet.)

Csütörtök: A találkozás, szimfónia. (C. bérlet.)

Péntek: A király, vígjáték. (A. bérlet.)

Szombat: Pillangó kisasszony, opera.

Dalnok Viktor dr., az Operaház tagjának és Sztójka Annuska, az Operaház ösztöndíjas növendékének felléptével. (B. bérlet.)

Vasárnap: Delután: Mérsékelt helyárrakkal: Sári bíró, parasztkomédia. Este: Bohémek, opera.

Dalnok Viktor dr. vendégfelléptével. (C. bérlet.)

* Radványi Dezső vendéglátása. A B. Szabó betegségével megárvult bariton szerepkörre keres Szendrey alkalmas baritonistát. Ezt a szerepkört egészen rátermett énekessel kell betölteni, mintán nálunk nem csupán az operettben, hanem az operákban is egyformán fontos szerep jut a baritonistának. Ma mutatkozott be az első pályázó Radványi Dezső, a kecskeméti színház baritonistájának személyében. A Hajduk hadnagyában Boronai Imrét adta. Rokonszenves megjelenésű, rudnizott színész, akinek nagyon kellemes, szépen csengő, azonban kis terjedelmű bariton hangja van. Sok érzéssel és nagy intelligenciával énekelte szerepét, azonban ezzel a hangterjedelemmel nincs operaszerepekre predesztinálva. Beszédje kissé modoros, amiről bizonyára könnyen leszokhatnék. A közönség szívesen fogadta Radványit és többször nyílt színen is megtapsolta. Nagyszerű volt Gaston kadét szerepében Dióssy Nusi. Csupa temperamentum, kedvesség és jókedv tette kiválóan élvezetessé mai játékát. Sokat tapsolták még Sz. Rontai Boriskát, Leóvayt, az utólráhetetlen Szép Leiget, Polgár jóízű Hájósát. Wlassák éneke ma is nagy hatást keltett. Jók voltak még Boda, Várnay. A férfi kar kitűnő, a női kar abszolút rossz volt. (H. G.)

* Színésznők vetélkedése. A Góth-párnak a Vigszínházból való távozása következtében Hettyey Aranka, a kolozsvári színház kiváló tragikája vendégszerepelt a vigszínházbeli Taifun előadásban s szép sikert aratott. Mivel a vendégfellépésnek számos hang olyan jelentőséget tulajdonított, mintha Hettyey Aranka rögtön a Kertész Ella pozícióját igyekeznék elfoglalni, a kolozsvári tragika Góthéknak levelet írt, amelyben hangsúlyozta, hogy a Taifun Kerner Ilonáját nem mint aspiráns játszotta el a Vigszínházban. Erre Góth tegnap a következő érdekes levéllel felelt:

„Kedves jó Kolleganónk, kedves sorait bár nekem címezte, úgy érezzük, hogy azok inkább a feleségemnek vannak adressálva, azért engedje meg, hogy az ő nevében is válaszoljak. Levele nagyon finom, gyengéd tapintatra vall, mégis azt érezzük ki belőle, hogy minket

nem ismer közelebbről s hogy legalább is rossz szul informáltak Önt rólunk. Mielsősorban művészelektű emberek vagyunk, akik egy kollega sikerének csak örülni tudunk. Örülünk is tisztán szívvel a sikerének és gratulálunk hozzá. Ami Pesten mivelünk történt, arról bizony Ön nem tehet s a világ legtermészetesebb dolga, hogy felhasználta az alkalmat pesti fellépésére s bizonyára fordított esetben a feleségem is csak úgy tett volna, mint Ön. Egyébként a feleségem nagyon örülne, ha megismerkedhetnék Önnel. Kollegiális üdvözléssel és kézcsókkal hive: Góth.”

* Ysaye Eugen, a világ első hegedűművésze Aradon, február 18-án este 8 órakor tartandó hangversenyére, jegyek még csekély számban Klein könyvkereskedésében kaphatók. Telefon szám 252.

* Téli turisztika. Téli Alpinizmus és Katonai szolgálat a hegyvidéken, írta Czánt H. főhadnagy. Ilyen címmel jelent meg Kerpel Izsó helybeli könyvkereskedő kiadásában egy kiváló turisztikai mű, mely a legelső ilyen irányú, magyar nyelven megírt munka. Kétségtelen, hogy turistáknak, alpinistáknak, katonáknak, vadászoknak, erdészeknek és erdőőröknek nélkülözhetetlen tankönyvet nyújt ezzel a szerző, ki egyben valóságos apoteozisát adja a téli turisztikának. — Egy hivatásért lelkesedő csapattisztnak, egy igazi vérbeli turistának hosszú éveken át szerzett tapasztalatai és gondolatai tárháza ez a könyv. Mint minden igazi turistára, ő róla is a hegyek országa ellenállhatatlan vonzerővel hatott, a hegyek rabja lett, közöttük él, kereszte, kutatta katonaszemmel rejtekeik s hatalmuk titkát, küzdött velük, mignem meghódította őket. A könyvet tiszteknek is igen ajánljuk. A turistáknak, skifutóknak és vezetőknek pedig, mint segédkönyv megfizethetetlen, okos tanácsokat és utmutatásokat bőségesen ad. A lendülettel megírt mű magyar kiadása igen jól sikerült, nyelvezete zamatos magyar. A munka az Aradi Nyomdászversenyintézet által díjazott díjazott, mert valóban kevés, vidéken megjelent könyvet láttunk, mely ilyen izléses és csinos kiállítású lett volna. — Ára 5 korona. Kapható a kiadónál, Kerpel Izsónál és minden hazai könyvkereskedésben.

* Egzotikus vidékeken. A világon a természeti szépségek összeválogatásában, tanulságos és etnografiai szempontból megbecsülhetetlen jelentőségű képek előállításában a legelső a Pathé Frères cég. Ennek a világhírű vállalatnak szenzációs mozgóképeiből most is két nagyérdekességű képet mutat be az Uránia. Az egyik a kábelok. kézműiparát mutatja be. Különösen a ramekművű hordók és szőnyegek készítésében produkálnak meglepő ezek a harcias hajlandóságú marokkóiak. A másik kép Afrika nomádjait s a sivatag járó arabokat mutatja be otthonukban, mindennapi foglalkozásuk közben. Ennél a képnél meglepő szép a művészi színhatás, mely a Pathé cég egyik specialitása.

241.

TANÜGY.

(—) Humánus urinő. Az aradmegyei Simánd községhez tartozó Tövisgyháza puszta 1910. évi január hó 1-én kezdődő hatályal egy 1 tantermes községi jellegű elemi népiskolát szerveztek a pusztán nagy számban élő s mindeztideig iskolát nélkülöző mindennapi tanköteles gyermek befogadására. A községi iskolaszék a tanítói állást már be is töltötte. A tövisgyháza-pusztai ugynevezett Takácsy-tanyán létesített elemi iskola szervezése szorosán özv. dr. Takácsy Sándorné urnő nevéhez, illetve az ő hazafias áldozatkészségéhez, emberséges és jóságos gondolkodásához fűződik. Az ő áldozatkészsége és humánus gondolkodása segítette elő, mondhatni teremtetten meg, hogy a pusztán élő miotegy 80 tanköteles korban levő gyermek az iskola áldásaiban részesül. Özv. dr. Takácsy Sándorné ugyanis egy 800 négyszögöl nagyságú területen egy tanterem és egy, a törvényes követelményeknek megfelelő tanítói lakásból álló iskolaépületet emeltetett saját költségén és úgy a teiket mint a telekre épített épületet magyar tannyelvű elemi népiskola céljaira tehermentesen és vételár nélkül Simánd községnek ajándékozta, illetve Simánd község örök tulajdonába engedte át. E

nagylelkű adományon felül még magára vállalta az iskolaépület állandó jókarban tartását, tisztogatását és a tanterem fűtését. A rendelkezésre bocsátott tantermet pedig butorizzattal és taneszközökkel is mintaszerűen felszerelte. Az iskola Szabó Imre tanító vezetése mellett már megkezdte működését.

Eladta a leányát?

Egy leány az anyja ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, február 8

A temesvári, majd a verseci, legutóbb pedig a pancsovai rendőrséget hosszú idő óta olyan ügy foglalkoztatja, amelyhez hasonló aligha láttak papírra vetve a rendőrségek tisztviselői, akik pedig az életnek ugyancsak sok sötét dolgát ismerhetik. Súlyos vádról van szó. Egy anya ellen a saját lánya azt a vádat emeli, hogy pénzért eladta őt egy nyilvános mulatóhely tulajdonosának. Az ügy részleteiről a következőkben referálunk:

Van annak már legalább hat hónapja, hogy a temesvári rendőrség egy vezéről értesült, amely szerint állítólag egy Temesvárott szolgálatban volt fiatal cselédleányt elcsaltak egy verseci nyilvános mulatóhelyre. A rendőrség próbált nyomozni az ügyben, de hosszú ideig nem tudott eredményt felmutatni. Nemrég, azután érdekes fordulat történt. Perge Györgynek annak idején mehádiai, jelenleg kornyaréva lakosnő, aki akkor a mehádiai pénzügyőr szakszolgálatára volt, feljelentést tett a lugosi csendőrségnél. A feljelentésben elmondotta, hogy az ő leánya, Perge Anna tizenhétéves cselédleány, miután állítólag különböző tárgyakat lopott hazulról, eltávozott és ő azt hiszi, hogy a temesvári cselédhelyező intézetnek egyik alkalmazottja, vagy fizetve vezetője, Révész Lajos az ő leányát egy nyilvános hely tulajdonosának eladta.

A feljelentés a temesvári rendőrség kezébe került, amely azt igen gyanusnak találta. Gyanusnak találta pedig azért, mert a rendőrség Perge Anna után nyomozott, róla hallotta, hogy elszállították valahová. Közben a temesvári rendőrség megkeresett több délvidéki rendőrséget, hogy nyomozzanak a leány után. Versecen kiderítették, hogy Perge Anna néhány hétig Dobos András verseci éjjeli mulatóhelyén tartózkodott és onnan Pancsovára került, ahol szintén egy hasonló helyen van. A pancsovai rendőrkapitányság csakugyan meg is találta Perge Annát, ki is hallgatta és Perge Anna a pancsovai rendőrség előtt azt a megdöbbentő vallomást tette, hogy őt Dobos András verseci mulatóhely tulajdonosának nem Révész Lajos, hanem a saját édesanyja adta el nyolcvan koronáért.

A leány eme vallomása nyomán most már a Kornyaréván időző anya ellen indult meg a vizsgálat.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre választmányas február 9-én, szerda este 9 órakor a Kör helyiségében ülést tart, melyre a tisztikar és a választmány tagjait ez uton is meghívja Tedeschi Viktor, elnök.

(*) Román kereskedők egyesülete Aradon. A nemzetiségi széttagozódásnak érdekes jelensége, hogy az aradi román kereskedők külön egyesületet alapítottak. Ennek a külön szervezkedésnek alig lehet jelentősége. A gazdasági és kereskedelmi érdekeket csak egyféle módon lehet megvédeni s azoknak igazán nincs közük a nemzetiségi, tehát politikai törekvésekkel. Az új egyesület különben vasárnap, Goldis László orsz. képviselő vezetésével, az Asszociations he-

lyiségében tartotta alakuló gyűlését. Az egyesület elnöke Jankovics György divatrukereskedőt, titkárává Szavú Konstantin hírlapíró, választmányi tagjaivá Csungán Arzén, Burza Szinészie, Hanzu Nesztor, Sztójka Szilárd, Stef György, Pintye János, Bosnyák Viktor és Popovics Teofil kereskedőket választották meg. Az egyesület a román kereskedelmi alkalmazottakat és a megyebeli román kereskedőket is körébe öhajtja vonni.

HIREK.

Február nyolc.

— Az utcai harc emlékünnepe. —

*

Az aradi Asztalos Sándor társaság és a város közönsége az idén is szép ünnepséggel emlékezett meg arról a történelmi eseményről, mely 1849. február 8-án megmentette Aradot a magyar nemzetnek. Asztalos Sándor honvédszázados Boeck Dániel kormánybiztossal együtt ekkor győzte le maroknyi honvédsapát a hatalmas ellenséget. A mai ünnepen erről emlékezett meg Arad közönsége és bár az idei ünnepély nem volt oly impozáns, mint a tavalyi hatvanesztendő évforduló, melegséggel mégis méltó kegyelet volt a város hősei iránt.

Az ünnepséget délelőtt 9 órakor istentisztelet vezette be a minoriták templomában, ahol a városi tisztviselői kar, a tanítóképző és a kereskedelmi ifjuság is megjelent. Mise után a templomban levő közönség menetté alakult át és a vaggongyári zenekar hangjai mellett vonult el az elesett hőseknek ó-temetőben levő sírházhoz. Itt először a tanítóképző ifjusága énekelt el egy lelkes alkalmi dalt, majd Balász Géza tanár szavalta el Matyó Sándor „Február 8.” című költeményét. Az ünnepi méltató beszédet Szondy János nyugalmazott tanár, az Asztalos Sándor társaság díszelnöke mondotta, aki költői szavakban emlékezett meg az utcai harc nagy jelentőségéről.

— Az akkori hősek — ugymond többek között — nem tanakodtak a győzelem eshetőségén, nem ijedtek meg a veszedelmek nagyságától, hanem a hazafiság sugallatára hallgatva gyenge erejükkel neki támadtak a szuronyok ezreinek. S ime a magyarok istene csodát tett: a szuronyerdő engedett a hősek kis csapatának.

A mély hatású beszéd után a közönség a Himnusz éneklése mellett oszlott szét a városba, melynek középületeiről gyászflokkok lengtek, holott talán a dicsőséges naphoz jobban illett volna a nemzeti zászló.

Az ünnepnap estéjén a „Vadászkürt” nagytermében évi rendes közgyűlést tartotta az Asztalos Sándor társaság. A közgyűlésen a régi tisztviselőket választották meg. Nikolics Döme és Schwartz Zsiga szobahozták az utcai harc megörökítésére vonatkozó festmény elkészítését is.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 9-én az időjárás: sok helyütt csapadék, később változékony, szeles, hűvösebb.

— A textilgyár telekcseréje. Megírtuk, hogy a Hungária pamutfonó gyár elakarja cserélni telkének egy nagy részét a tűzraktanyának szánt telektől északra fekvő litásdűlő területtel. A tanács a közlekedési és városrendezési bizottság javaslatai alapján a közgyűléshez pártólól terjeszti be a gyár kérelmét.

— Aradiak Tisza Kálmán szobrára. Tisza Kálmánnak Budapesten felállítandó szobra részére ujabban a következő aradiak adományoztak:

Baross Ferenc dr. 30 kor.,
Tedeschi Viktor 20 kor.,
Bogdánffy Béla dr. 20 kor.,
Ottubay Károly 20 kor.,
Parecz György 20 kor.,
Révész Adolf 10 kor.,
Özv. Andrányi Károlyné 10 kor.

— Elhunyt volt képviselő. Budapesti tudósítónk jelenti: Az iglói kerület volt képviselője, Barcs Gusztáv, akinek lemondása folytán áresedett meg az iglói mandátum, — ma meghalt.

— Degradált herceg. Berlinből jelentik: A németországi közigazgatási bíróság feltűnő határozatot hozott. Günther Ernő herceg, aki Lujza belga hercegnő leányát bírja feleségül és aki fivére a német császárnénak, eddig uralkodó hercegi jogokat gyakorolt. Valami választási ügyből kifolyólag egy község panaszt emelt ellene a közigazgatási bíróságnál; Günther kifogásolta a bíróság hatáskörét. A bíróság azonban kimondotta, hogy illetékes ennek a pörnek elbírálására, mert Günther nem uralkodó hercegi családból származik, csak egy 1886-ban szekularizált hercegi család sarja.

— A gyöngyölet halottja. Fekete János kisjenői parasztlégyent a nagyváradi Vilmos huszárezredhez osztotta be a sorozó bizottság háromévi szolgálatára. Az I. századhoz került. Egyideig semmi baja sem volt. Viselte panasz nélkül a sorsát és ellentmondás nélkül teljesítette a nehéz, napról napra kimerítő strapát, amivel a huszáros élet együtt jár. Egyszer aztán valahogy meggyűlt a baja. Állítólag az őrmestere „kezelni” kezdte és szigorúan bánt a kedvetlen, hazavágyakozó legénnyel. Tényleg így történt-e vagy sem, azt bajos dolog tisztán megállapítani. A történet hőse ma már nagyon mélyen hallgat és a legénység úgy nevelődik, hogy a parizon-események kaszányabeli részleteit tilos kikürtölni. A reglama beszél, a gép működik, a nyelv hallgat. Egy közelmúlt reggelen Fekete János megszökött a Vilmos-huszáraktanyából. Egy hétig csatangolt és egész Temesvárig elkóborogott utatalan bujdosással, ahol aztán nappal, nyílt utcán eleszte az őrjárat. Ráismertek egyenruhájáról az idegen ezredbeli huszárra és viseltes öltözködése nyomán elárulta dezertorságát. Erős fedezet alatt szállították vissza a Vilmos-kaszárnya brigádjába. Lecsukták és megindították ellene a vizsgálatot. Katonaviselt ember jól tudja, mit jelent az ármádiában a szökés. Ha nem is főbenjáró bűn, de évekig nehéz vason sanyli meg az a boldogtalan regruta, aki már egyszer belekóstolt. Őt valameddig Fekete János is a vizsgálati fogócskában, aztán, mikor látta, hogy sok víz lefolyik a Maroson, amíg ő kiszabadul és viszontlátja a kisjenői akácfákat, hát mást gondolt. Szépen, gondosan lefejtette nadrágjáról a fekete-sárga oldalzsinórt. Egyik végét odakötözte a cella ablakrácsához, a másik végét a nyakára illesztette. Reggel ott találták meg az ablakról alálógó hideg hüllát.

— Borowska Janina kiszabadult. Krakóból jelentik: Miután az államügyészség visszavonta a semmiségi panaszt, ma szabadon engedték Borowska Janina asszonyt, aki egyik barátjánál szállott meg. Legközelebb olaszországi utra indul.

— A városi jéggyár. A tanács ma délelőtt készítette el javaslatait a holnapi közgyűlésen tárgyalásra kerülő ügyekben. Elénk eszmecsere fejlődött ki ama kérdés körül, vajjon a tanács proponálja-e a közgyűlésnek, hogy a város a saját kezelésében létesítsen jéggyárat, vagy pedig a magánvállalkozásnak engedje át a közönség jégszükségletének ellátását. A vita eredménye az lett, hogy a tanács a jégszükséglet fedezését közegészségügyi kötelességnek minősítette és ez elv alapján a városi jéggyár felállítását javaslatba hozza. Varjassay Lajos polgármester beszámolt arról, hogy harmincegy aradi mészáros kötelezte magát a városi jég átvételére, métermázsáját az évben egy korona hatvan fillérben, jövőre egy korona tiz fillérben számítva. A főmérnök tanulmányutjának eredményeként azt jelentette, hogy hatvanezer korona szükséges a beruházásokra. A tanács ezt az összeget részben a 30 ezer korona állami-segélyből, részben folyószámla-kölcsön felvétele útján akarja fedezni. A gyár naponta 100—120 métermázsát jeget tudna termelni. A villamosági részvénytársaság a szükséges áram hektowattját 18 fillért hajlandó szállítani. A mészárosok által ajánlott árakat a tanács nem tartja elfogadhatónak, mert a termelési költséget sem fedezik és ezért azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a jég árának meghatározását bizza a tanácsra.

— Munkáslakásokat! Miklós János gyári munkás írja lapunknak a következőket: Becses lapjuk hasábjain már többször olvastuk, hogy Arad városának ismét kilátásai vannak több palotának felépítésére, sőt már a nyár folyamán két gyár fogja megkezdeni az üzemét. Ha azonban a város gyárakat létesít, akkor munkáslakásokra is van szüksége. Az elmúlt télen is kénytelenek voltak a munkások lakás gyanánt ólakat és fakamrákat kibérelni, a nagyobb része pedig a munkásoktálynak kénytelen volt kiköltözni a szomszédos falvakba. Tisztelettel kérjük a tek. szerkesztőséget, hogy hívja fel a telektulajdonosokat, hogy 1 és 2 szobás munkáslakásokat építsenek. Első sorban a város maga, amelynek annyi az üres telke, hogy telne elég belőle munkáslakásoknak is. Például a volt Mittelmann-gyár telke és a Lövész-utcának baloldali része végig, mely most paragon fekszik, valamint a Mittelmann-gyárnak a Holtmaros felé eső része is, továbbá a tűzraktanyának szánt telek, ami szintén paragon fekszik. E lakások közvetlen a gyárak mellett volnának. Más gyárvárosokban ily munkáslakások már régen léteznek, miért ne tenné meg ezt Arad városa is, melynek ez föltétlenül érdekében fekszik.

— Az új hidak vasszerkezete. A hidműszaki bizottság ülést tartott Lőcs Rezső gazdasági tanácsnok elnöklésével és bírálat tárgyává tette a resicai vasgyár, továbbá az aradi Weitzergyár által benyújtott hidkapuzati és lámpatartó oszlop terveket. A resicai gyár az arad-ujaradi hid kapuzat díszítését és lámpaoszlopait szállítja. A bizottság a terveket úgy vasszerkezeti, mint művészeti szempontból megfelelőeknek és szépeknek találta. Azt kívánja azonban, hogy a városi címer t. zben zománcoztassék. A gyár az eredeti tervektől eltérőleg, díszesebb kivitelűt ajánl és ezért hatezer korona ráfizetést kér. A bizottság csak 2000 koronát hoz javaslatba. Az Eötvös utcai hidon a Weitzergyár készíti a kapuzatot és kandélabereket. A bizottság nem fogadta el a terveket, mert esztétikailag nem találta megfelelőeknek. Azt javasolja, hogy a közgyűlés kérjen a gyártól újabb rajzokat.

— Meggyilkolt gazdálkodó. Az aradmegyei Báltye községben az utcán Krecu Miklós földesgazdát ma botokkal agyonverték a haragosai. A csendőrség erélyesen nyomoz az ügyben, mert eddig nem lehetett megállapítani, hogy a halálos ütést ki mérte Krecu Miklóssra.

— A színész és a rendőr. A néhány nap előtt, a temesvári Vigadóban lezajlott tűzoltóbálon érdekes és egyben izgalmas incidens történt. A bálon a 29-ik gyalogezred zenekara szolgáltatta a zenét. A terem, sőt a karzatok is annyira zsúfolva voltak, hogy a közönség a zenekar helyére is betódult, aminek aztán az lett a következménye, hogy a zenészek alig tudtak mozdulni, még kevésbé tudtak játszani. A zenekarból végre is felkérték az inspekción rendőrtisztviselőt, hogy csináljon helyet a zenekarnak. Ez Perin József rendőrt bízta meg a dologgal, amiben Perin el is járt. Felszólította a zenekar körül levőket, hogy adjanak helyet a zenekarnak, lévén az a zenekar részére lefoglalt része a teremnek. A legtöbben szó nélkül elmentek és a terem más részében foglaltak helyet, azonban voltak, akik ellenszegültek a rendőr felhívásának. Ezek között volt Albert Erzsai, a temesvári színház tagja is. Perin újra kérte őt is a távozásra és mikor Albert Erzsai újra ellenszegült, így szólt:

— Akkor kivezetem!

Albert Erzsai azonban, mielőtt a rendőr tényleg kivezethette volna, odaugrott a rendőrhöz és e szavak kíséretében:

— Maga akar engem kivezetni? A terem-tészt ...

Es hatalmasan arculágta a rendőrt. A közelben levők ijedten toltak össze, mert azt hitték, hogy a rendőr a súlyos sértést durván megtorolja. Ez azonban nem történt. Perin József nem vesztette el önmagát, hanem most már megfogta Albert Erzsait a karjánál és kivezette. A rendőr másnap jelentést tett felettes hatóságának az esetről, amely hatóság elleni erőszak miatt megindította az eljárást Albert Erzsai ellen.

— Elfogott ékszerelvények. Megírtuk, hogy a minap Nagyváradon ismeretlen tettesek kifosztották Pollasek nagyváradai ékszerész üzletét. Mint nagyváradai tudósítónk jelenti, a rendőrség ma kézrekerítette a betörőket. Egy biharpüspöki parasztszönyeg besugta a rendőrségnek, hogy Mester Rózi budapesti kabaré-énekesnő jelenleg a szüleinél Biharpüspökiben tartózkodik s rengeteg mennyiségű ékszer van nála. A detektívek ezen az alapon kiderítették, hogy a betörést a kabaréénekesnő öccse, Mester Lajos közműveslegény követte el Gaál Imre ismert betörő és Gaál István mázoló segédével együtt. A tetteseket letartóztatták.

— Születések és halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban február hó 8-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: Született: Wagner Viktor mérnöknek Ilona nevű leánya, Lakatos Sándor máv. segédfeleségnek Erzsébet nevű leánya, Fantusz Adolf lakosnak Irén nevű leánya. Meghalt: Rigler István 59 éves máv. árodakezelő, Sólyom Imre 87 éves nyugalmazott vár. kapus, Mészáros Mihály 3 hónapos fiú, Török József 45 éves vasuti hordár.

— Karnevál temetése. A „Fehér Kereszt” szálloda télikertjében katonaszenekar kíséret mellett ma este 8 órakor nagy hamvasztást tartottak. A Keleti tenger összes és legfinomabb heringjeiből összeállított „Smausra” tisztelettel meghívataak igen t. vendégeim, kik a farsangi mulatságok szép és jó sikereihez mindegyik hozzájárultak. Braun Gusztáv szállodás. 945

— Néhány száz ember vett részt a német kereskedelem egyik gyűlésén, amelyen számos tekintélyes kereskedelmi testület képviselője, a kereskedelmi kamarák küldöttei, magasabb hivatalok és minisztériumok kiküldöttei egyhangulag kijelentették, hogy az előzetes kereskedelmi kiképzés kevés és az eddigi iskolákat egy magasabb szaktanfolyammal kell kiegészíteni. Erre a legalkalmasabb intézmény a „Handelwissenschaftlichen Kurses v. Friedr. Meier” azelőtt Kereskedelmi Akadémia, Leipzig, Jehannis-platz 5.

— Kessak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 261

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279]

TARKASÁGOK.

(Levél a tulvilágról.) Egy törtető s minden áron érvényesülni akaró urról beszélték el ma ezt a megtörtént dolgot. Az illetőnek némi politikai ambíciói vannak és az új kormány kinevezése után lázasan kutatta azokat a szálakat, amelyek a kabinet valamely tagjához vezetnek. E fáradságtalan kutatások során rábukkant egy férfiúra, akiről kiderítette, hogy közeli ismeretségben van Hieronymi Károly kereskedelmi miniszterrel. Fölment ehhez az urhoz és a viszontszolgálat ígérete mellett arra kérte, hogy adjon neki ajánló levelet Hieronymihez.

— Szívesen teljesítem a kérését, — mondta az illető — de más formában. Nem én adom azt az ajánló levelet, hanem mástól szerzek. Olyas valakitől, aki a kegyelmes urnak benső barátja.

Miután a stréberkedő férfi kihálálkodta magát, a jóindulatu ur megkérdezte tőle:

— Ismerős-e az aradi viszonyokkal?

— Nem nagyon. Sokat utazom külföldön és lapokat ritkán olvasok. Azt tartom, hogy azokban minden szó valótlan.

A tévedések elkerülése végett mindjárt kijelentjük, hogy a protezsáló ur már a beszélgetés elején elhatározta: szépen megtréfálja ezt a stréberkedő embert.

Azt mondta neki:

— Kedves uram, holnap ilyenkor jöjjön föl, megszerzem magának egy volt aradi főispán ajánló levelét.

Egy hét múlva a törtető férfi boldogan utazott föl Budapestre és feltékenyen őrizte azt az ajánló levelet, amit Hieronymihoz vitt. Még azt se tudta, hogy ki írta alá az ajánló levelet? Neki elég volt az a tudat, hogy a levél egy volt főispántól származik. Határtalan önbizalommal lépett be Hieronymihez és előadta, hogy egy jó állásra pályázik.

— Itt van az ajánló levelem, — mondta.

A miniszter elolvasta a levelet és mosolyogva mondta:

— Tehát mégis van tulvilági élet. Szegény Vásárhelyi Béla barátom már 4 éve meghalt és íme most ír nekem levelet.

(Az előleg.) A budapesti „Vigszínház”-hoz még tavaly benyújtott egy bohózatot Guthi Soma színműirő. Ditrói, a „Vigszínház” egyik igazgatója azt ígérte neki, hogy a darab mindjárt az őszi szezon elején színpadra kerül. Guthi türelmetlenül várta a próbákat, de hiába: a bohózat előadásáról még szó se volt. Pedig Guthi már ezer korona előleget is kapott a darabra.

A napokban a szerző találkozott Ditróival.

— Direktorem, — mondta haragosan Guthi — add vissza a darabomat. Most már nem engedem előadatni. Engem nem tesznek bolond.

— Nem engedem előadatni?

— Nem.

— De hát Soma, mi lesz az ezer korona előleggel, ha nem engedem előadatni a darabot?

— Majd visszaadom a pénzt!

— Hiszen neked nincs pénzöd és azt az összeget nem lehet rajtad behajtani.

— Mindegy, — felelte Guthi hősies pózzal — még se engedem előadatni a darabot. Nem bánom, inkább — hadd vesszen oda az előleg.

SZERKESZTOI ÜZENETEK.

M. J. Arad. A varrógép nem foglalható le; ha a városi adóvégrehajtók mégis lefoglalják adó fejében, forduljon a közigazgatási bírósághoz, (Budapest) amely már egyszer kitanította a városi adóhivatalt, hogy mit szabad lefoglalnia.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, febr. 8.

A rendellenes téli időjárást a vetésekre és azok fejlődésére általában kedvezőnek jelzik. Amennyiben az időjárás továbbra is megfelelő lesz, úgy az idén jó termésre számíthatunk.

A gabonaüzlet irányzata a biztató kilátásokra, lanyhuló irányzatot követ.

A mai piacon eladásra került:

400 mm. buza	14.00—14.30
300 mm. tengeri	5.90—6.00
Rozs	9.05—9.10
Zab	7.05—7.10
Árpa	6.70—6.75

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, február 8

Amerika 1/2-el magasabb. Kínálat korlátozott, vétel kedv pang. 2000 mm. 15 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	0 óra	2 óra
szálat	szálat	szálat
Tengeri 1910. májusra	6.60—6.61	6.61—6.62
Buza 1910. áprílisa	13.98—13.99	14.04—14.06
Zab 1910. áprílisa	7.45—7.46	7.49—7.49
Rozs 1910. áprílisa	9.45—9.46	9.51—9.52
Buza 1910. októberre	11.76—11.77	11.82—11.83
Buza 1910. májusra	13.70—13.71	13.76—13.77
Rozs 1910. októberre	8.75—8.76	8.78—8.79

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	—	—	—	674.25
Magyar hitelrészvény	—	—	—	814.50
Államvasut	—	—	—	755.75
Közüti vasut	—	—	—	694.75

A Temesvári Lloyd-Társulat

terményosarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. február 8.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	13.50—13.60
76	13.60—13.70
77	13.85—13.70
78	13.80—14.90

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos új	13.45—13.50
Rozs új	9.00—9.10
Árpa új	6.40—6.50
Zab új	6.75—6.80
Tengeri régi	5.76—5.80

Budapesti kőbányai sertés-kereskedelem.

— Február 8. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig — 100 fillérig; fiatal nehéz páronként 330 kilogrammon felül súlyban 150—60 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 150—160 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 160—164 fillérig.

Sertéselőkészlet: február hó 4. napján volt készlet 21723 darab, február 5. napján felhajtott 692 darab, febr. 6. napján elszállított 171 darab, február 6. napjára maradt készletben: 22,244 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata változatlan.

Feladás szerkesztő:

SOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1910. évi február hó 9-én:

B) bérlet.

B) bérlet.

Radványi Dezső, a kecskeméti színház tagjának felléptével:

A madarász.

Operetta 3 felvonásban. Írta: M. West és L. Held. Zenéjét szerző: Zeller Károly.

SZEMÉLYEK:

Mária	Wlassák V.	Postás Milka	Dióssy Nosi
Adelaida	Benkőné P.	Schenk bíró	Nagyiván I.
Csörsz báró	Polgár S.	Kamarás	Ajtay Ödön
Szaniszló gróf	Kun Irén	Kassó	Kulcsár
Adam	Radványi D.	Lassó	Leővey Leó.

Kezdete este 7 és fél órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. február 9-én szerda:

1. Ideális szerelem. Humoros. — 2. Az uri tolvaj. Blatkép. — 3. Előbb és később. Bobózat. — 4. Kabyl műpar. Látványosság. — 5. Herkules, mint katona. Bobózat. — 6. Aranyszöveget. Látványosság. — 7. Afrika nomád törzsel. Természet után.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Helyárak: I-es hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTER.

Köszönetnyilvánítás.

Férjem

938

Soproni István

elhalálása alkalmából nem mulasztatom el hálás köszönetemet nyilvánítani a magy. kir. államvasutak nagyrabecsült hivatalnok urainak és altiszti jeinek azért a kegyes pártfogásért, amelyet velem szemben anyagilag tanúsítottak.

Aradon, 1910. febr. 8.

Özv. Soproni Istvánné.

Értesítés

a t. c. építettő közönségnek!

Van szerencsénk a t. című építettő közönséget értesíteni, hogy a mai naptól kezdődőleg ingyenes tervrajzkészítést el nem vállalunk, s ingyenes terveket senkinek sem szállítunk; a tervrajzokat a mai naptól kezdve mindenkinek meg kell fizetnie, hacsak a tervezett munka ipari kivitelezéssel a tervezőt meg nem bizza, amely esetben a tervezőnek jogában áll a tervezért járó díjazást elengedni.

Arad, 1910. február 8.

947

Tisztelettel:

Az Aradi Építőiparosok Szövetsége közgyűlési határozata folytán:

az aradi építő és kőművesmesterek.

Szénüzletünket

Andrássy-tér 14. sz. Hermann-palotából jelentékenyen megnagyobbítva Boros Béni-tér 2. szám

saját házunkba, a Széchenyi gőzmalommal szemben

== áthelyeztük. ==

Állandóan nagy készletben mindenkor legjutányosabb árakon

elsőrendű Magyar és Porosz bányákból
kőszén és kokszt,
kővacs kőszén

Jól kiégetett, pormentes

Bűkk-faszén.

Szállítmányainkat pontosan mérve, plombázott zsákokban, a miniszteri és főkapitányi rendelet szerint teljesítjük.

Becsés rendelményeit új iroda 'ban úgy mint eddig személyesen, levelező-lapon agy

Telefon szám 139.

kérjük s jegyzünk figyelmes és gondos szolgáltatunkról biztosítva. kitűnő tisztelettel 541

Kneffel Károly és fia

szénnagykereskedése, Boros Béni-tér 2. sz.

Ügyvédi irodámat

Atzél Péter-utca 2.

sz. alatt

931

megnyitottam.
Dr. Goldzieher Albert.

zel gyomor, vese, hólyag és
belső tálmahnál oala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.

KAPHATÓ Nagy Farkas
és Fejér Gyula cégeknél
641 Aradon

Egy érdekes öreg pár.

— Müller József aranylakodalma. —

Aradváros egyik legöregebb polgára ünnepelte ma házassága 50 ik évfordulóját: id. Müller József és neje, született Kriegleder Katalin. Az egyházi áldást délután 4 órákor a Minorita-rend egyházában nyerték. Az ünnepély a családi házban szoros családi körben volt. Üdvözlésre számos előkelőség és az ipartestület képviselői, valamint a lövészegylet és a többi egyelet, ahol mint tag szerepel, jelentek meg.

Az ünnepelt gyermekei a következők: ifj. Müller József és neje, Gruber Anna, Müller Emilia, férjezett Róth Samuné, Müller Mária, férjezett Frick Józsefné, Müller Adél, férjezett Moldován Ödönne. — Unokái: Róth Mariska, Frick Milike és Józsiika, Müller Ilonka, Emilia és Lajoska, ifj. Moldován Ödönke és Józsiika.

Valódi brünni szövetek az 1910. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény 3.10 m. hosszú	1 szelvény 7 korona
elégendő teljes férfi- ruházat	1 " 10 "
(kabát, nadrág és mellény)	1 " 12 "
ára csak	1 " 15 "
	1 " 17 "
	1 " 18 "
	1 " 20 "

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.— K.-ért
épügy felöltő-szöveteket, turista-lodent, selyemkam-
garnt gyári áron küld a mindenütt ismert meg-
bízható és szolid posztógyári raktár

Siegel-Imhof, Brünn 4.

Minták ingyen és bérmentve. 6811

Nagy előnyre szolgál mindenkinek, ha szövet-szük-
ségetét directe a gyártáshelyén Siegel-Imhof cégnél
rendeli. Óriási forgalma miatt állandóan a legna-
gyobb választék a legújabb szövetekből, SZABOTT,
LEGOLCSÓBB ÁRAK! Bármily kis megrendelés tel-
jesítése szigorúan mintahű és figyelmes.

Akar nősülni?

Hölgyektől (ezek között olyanok,
törvénytelen gyermekkel, testi hi-
bával stb.) 5—500.000 korona va-
gyonnal fel vagyunk hatalmazva
megfelelő férjet keresni. Csakis
urak (ha vagyonnéküliek is), akik-
nek komoly szándékuk van és
gyors házassághoz akadály nincsen,
írjanak e címre: L. Schlesin-
ger, Berlin 18. Deutsch-
land. 678

85—1910. g. sz.

Hirdetmény.

Felhívjuk az összes városi föld-
bérleket, hogy f. évi február hó
végéig a kamarásnál jelentsék be,
hogy a várostól bérelt területek-
nek melyik részét fogják folyó év-
ben megrágyázni. A bejelentést
elmulasztókkal szemben a szerző-
désben kikötött büntetést fogjuk
alkalmazni.

Arad, 1910. évi január hó 31.

A gazdasági szék.

1848—1910.

Hirdetmény.

Egy bécsi gyár „Grana étel-
zsir” elnevezés alatt olyan olajat
hoz forgalomba, melyet az állandó
felülbíró tanács az országos m.
kir. chemiai intézet és a székes-
fővárosi vegyészeti és élelmiszer-
vizsgáló-intézet meggyőző vizsgá-
lati adatai alapján közönséges rep-
ceolajnak minősített.

A földművelésügyi miniszter-
nek intézkedése alapján erről a
nagyközönséget tájékoztatás végett
azzal értesítjük, hogy ezen gyárt-
mány nem zsir s mint ilyen csak
„repceolaj” megjelölésével hozható
forgalomba.

Arad, 1910. évi január hó 29.

A városi tanács.

Fajtiszta **riparia portalis** alanyon eltott, elsőrendű dus-
gyökerezetű bor- és csemegefajta

szőlő-oltványokat

valamint sima **riparia portalis** szőlővessző-
és gyökereket ajánl

elsőrendű minőségben

HÁMORY-GAZDASÁG

681

szőlőoltvány-telepe ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Deák Ferenc-utca 3. szám alatt.

Telefon 229.

Gondos anyák

Csukamájolajat adnak.

Jó és kellemes ízénél fogva felnőttek és gyermekek egy-
aránt szívesen veszik; a gyomrot nem terheli, sőt az
étvágyat még fokozza. Ara egy üvegnek **2 korona**.
Üvagyunk mindennemű keveréktől (Emulsiók) mert
azok mindenféle idegen szert tartalmaznak és csak
alig csukamájolajt.

legjobban cseleksze-
nek, ha gyermekeik-
nek átlátszó tiszta kel-
lemes ízű Hajós-féle

Fagydagaganatok

legjobb szer a „Frigin”. Ara 1 üveg ecsettel és uta-
sitással **70 fillér**.

elmulasztására
**Fagyviszke-
tegség** biztos
megszüntetésére

Legjobb fekete Hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc
alatt bármely hajat vagy bajuszt
a legszebb állandó fekete színre
lehet festeni anélkül, hogy a
szint le lehetne mosni. Ara **2 korona**.

Kitűnő amerikai gummi

a „Niter” 6 darab egy
eredeti fémdobozban **2 ko-
rona**. 421

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD,
Andrássy-tér 22. sz.
a megyeházzal szemben. —

Az OLLA több mint 2000 orvos által
legmegbízhatóbbnak ajánlva.

OLLA
Bummi kö-
lönlegesség
A tudomány mel-
lőle a szerint be-
bizonyított leg-
jobb létező
Bummi övsejt
Kapható min-
den gyógyszer-
szertárban és
dregériák-
ban.

555

Követelje azonban, hogy a szállítója önnel
csak OLLA-t adjon és ne engedjen magá-
nak csekélyebb értékű olajokat mint
például „Jót” feldolgozni. — Az előírtól helyek
kíméletét, árjegyzékét és eredeti propagan-
da reklámot ingyen küld az OLLA gummi-
Wien 11/124. Praterstrasse No. 22. 57.

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli motorokat

kikölesönöz, elad és fel-
szerel 631

Kalmár József

villanyvilágítás, tele-
fon és villamos csengő
berendezési vállalkozás

Arad, Salacz-u. 2.

Nagymennyiségű pléh-pánt

és
maculatura

jutányos áron

eladó.

PETROSAFROL

Bevált készítmény a hajnövekedés előmozdítására, a
fejbőr erősítésére, hajhullás és korpaképződés meg-
akadályozására.

A Petrosafroltól a haj selyempuha,
rugganyos lesz.

ÁRA 1 KORONA. 361

6 üveget ingyen láda és csomagolásban
bérmentve küld

FÖLDES KELEMEN

gyógyszertár ARAD.

Minden üveghez részletes utmutatás van mellékelve
miként használandó a készítmény és miként ápoljuk
hajunkat, hogy az egészséges szép s tömör legyen.

A készítmény ártalmatlanságáért teljes
garanciát vállalok.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kitűnő

gyümölcsfa kapható Láhner György utca 8. szám alatt.

Maculatura papír

kapható Pichler Sándor papirkereskedésében, Szabadság-tér 1. 938

Három, esetleg négy szobából

álló uri lakás fürdőszobával és a szükséges mellékhelyiségekkel kerestetik május 1-re, az Andrásy-tér közelében. Ajánlatok az ár megjelölésével „Lakás” jelige alatt kéretnek a kiadóhivatalba. 942

Régóta fennálló

jómeneteli fűszerkereskedés és korcsma-üzlet más vállalat miatt eladó. Bővebbet Klein Miksa, pálinkadepóban, Boros Béni tér 8. 944

Modern

földszinti v. első emeleti uri lakás kerestetik a főtéren vagy annak közvetlen közelében. A lakás 4-5 szoba, előszoba, fürdőszoba és megfelelő mellékhelyiségekből állhat. Ajánlatokat lakás jeligével a kiadóhivatal továbbítja. 487

Főtéri bolt kiadó

Andrassy-tér 8. számú házban. Bővebb felvilágosítást ad az Aradi Közlöny kiadóhivatala.

Telefon 348.
Husserl Manó
bádogos
vizvezeték szerelő.
Javítások 161
olcsón és gyorsan.
Arad, Szt. Pál-utca 11.

Kerestetik

szerény igényű francia kiasszony 8 gyermek mellé. A gyermekek 10, 6 és 5 évesek. Ajánlatokat „Francia kiasszony” jeligével továbbítja a kiadóhivatal.

Telek-utca 22. szám alatt

egy 4 szobás lakás május 1-től kiadó. Felvilágosítást ad Zeiner Ignác, Forrai-utca 2. 980

Házhoz szállítjuk

10 perccel a vonat érkezése után az összes fővárosi napilapokat, élc és szépirodalmi újságokat. Előfizetéseket eredeti árban elfogadjuk a lapokhoz járó összes kedvezményekkel (könyvajándék, naptár, stb. Ingusz I. és Fia újságvállalata Arad, Andrassy-tér 16. 671

Megbízható irodaszelga

ki pénzbeszedői állásra is vállalkozik, csekély kaucióval mielőbbi belépésre kerestetik az Aradi Ház- és Telektulajdonosok Szövetségénél (Ipartestületi ház.) 946

Deák Ferenc-utca

40. sz. házban egy modern, kényelmes lakás, mely áll 8 szoba és minden hozzátartozó mellékhelyiségből május 1-sőre kiadó. Bővebbet ugyanott. 770

Megjelent

Czánt H.: Téli Turisztika, Alpinizmus és katonai szolgálat a hegyvidéken — turisták, alpinisták, vadászok, erdészek és erdőőrök használatára. 80 illusztrációval, 2 térképpel. A mű minden világhelyen megjelent. Ára füzve 5 korona, kötve 6.50. Vidékre az összeg és 20 fill. portó beküldése ellenében küldöm. — Kerpei Izsó, könyv és papirkereskedése Aradon Andrassy-tér 20 sz. Telefon 885. 525

Mester Frigyes

kereskedelemtudományi tanfolyama, korábban az európai hírv. kereskedelmi akadémia, Lipcse. Tizenkét tanár. — Prospektusok ingyen. 6821

Van szerencsém igen tisztelt vevőimet és a nagyközönséget értesíteni, hogy

Czipész-üzletemet

műhelyemmel együtt

Boros Béni-tér 9. sz. alá helyeztem át,

hol raktáron tartok saját készítményű mindennemű női- és férficipőket legújantósabb árak mellett.

Mérték utáni rendeléseket izléses kivitelben pontosan elkészítek ugyasintén javításokat is.

További szíves pártfogást kér, kitűnő tisztelettel

Czernóczky Imre,

uri és női cipész. 561

Egy fiatalabb

fakereskedőseged

ki jól beszél románul

azonnal felvétetik.

Cím: e lap kiadóhivatalában.

941

Alkalmi vételek és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra és ékszertárára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész 591
Weltzer János-utca, Minorita-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megéteknék vagy más tárgyra átcsereleltetnek
TELEFON 438. TELEFON 439.

Permetező javítások elfogadják.

M. kir. szabadalmazott

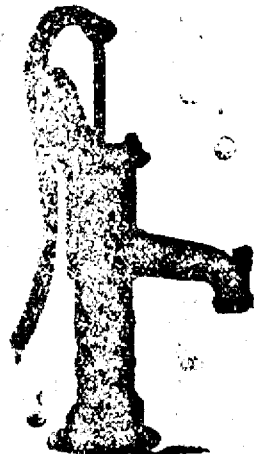
Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári árakon.

A szivattyú hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztáltságot azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem renthetja, a gépezet jó működésért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tűzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Készségeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belső gummirögzített kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és

jobbak, mint

bármely bel-

vagy külföldi

gyárban.

Hönig Ottó

M. királyi szabadalmazott tűzi fecskendő és szivattyú készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Megnyílt! Megnyílt!
A főváros legszebb utvonán,
nyugodt és előkelő helyen.

Savoy nagyszálloda

Budapest, VIII., József-körút 16.

A főváros legmodernebb és legújabb szállodája. 120 szoba és szalon. Központi gőzfűtés. Hideg és meleg vízvezeték minden vendégszobában. Lift. Vacuum cleaner. Villanyvilágítás. Társalgóterem. Legnagyobb kényelem. Előkelő étterem és kávéház. Interurban, telefon. Mérsékelt árak, szobák 3 kor.-tól feljebb, fűtés, világítással együtt. Modern egészségügyi tekintetek szerint berendezve. — Villamos vasut-közlekedés az összes pályaudvarokkal. 786

Olcsoobb lett

SZÉN!!

A ki téli szén és kokszt szükségletét már most szerzi be, vagy jegyezteti elő, 25 %-ot megtakarít!

Légszuszgyári kokszt 4.60 K.

100 kg.-ként.

Poresz salon kőszén 4.60 K.

100 kg.-ként.

Zsilvölgyi salon kőszén 4.— K.

100 kg.-ként.

Rostált pormentes faszén 6.— K.

100 kg.-ként.

Kovács szén — — 4.60 k.

100 kg.-ként.

Róth József

szénagykereskedőnél 911

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63. sz.

TELEFON 58.

TELEFON 58.

Aki szilárd és tartós, legjobb minőségűnek elismert

homokmészkeő téglát

kíván beszerezni, kérjen árajánlatot

az első perjámosi téglagyár és mészégető aradi fióktelepétől.

Iroda és gyár az Óvár-téren. 675

Tisztelettel

Röser Mihály és Társai.